

ԱՎԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԱՊՐԻԼ 11, 1908

ԹԻՒ 15

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ

Ճ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Նմանութիւն եւ իւրացուցում

Հռովմայեցւոց թուղթը

Խօսակցութիւն

Ներքին Կեսնֆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Ծովակալին Սբ. Գիւրքը

Ըմբիշի մը աղօթքը

Աւետարանը լեռներուն մէջ Ս. Մ. ԱԼԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ

Թոմմըս Է. Էտիսըն

Ուժեղ երիտասարդ մը

ՅՕԳՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

«Քրիստոնեայ» անունը

Ա. Զ. ԵՂՈՅԵԱՆ

ՍԲ. ԳՐՈՅ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆԱՆՃԱՆԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

❖ اوه داپر هفته لى غزته — در سعادته بايبل هاوسده ❖

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկ. բժշկելն 30 ԴԳ.
Ամերիկայի հմր 1.50 Տոլ.
Անգղիոյ ,, 6 շիլին
Ռուսիոյ ,, 7.75 Ֆր.

Ձեռքէ հատը 30 փարա

Ծանուցման գիները
չափաւոր

ԱՒԵՏԱՔԵՐ

ՇԱԲԱԹԱՅԵՐԹ

ՀԱՅՏԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՍՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ

(ԱՆԿԵԼԻՖՈՐՈՍ)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ

Խմբագիր Հ. Մ. Ալեկ

Պայպըլ Հաուս, Սթամպուլ
Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVEDAPER

(ANGELIAPHOROS)

A WEEKLY PAPER

PUBLISHED IN

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND
GRECO-TURKISH

EDITOR HERBERT M. ALLEN

Offices: American Bible House
Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS

An. Subscrip. Ps. 30
U. S. A. \$1.50
England Shils. 6.—
Other countries Frs. 7.75

Single Copy 30 Paras

Advertising rates on
application

ԱՄԵՏԱՐԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԱՊՐԻԼ 11, 1908

ԹԻԻ 15

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Զ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԻՐԱՅՈՒՑՈՒՄ
Հ. Մ. Ա.

ՈՒՆ Կատկերասրահի մէջ հասարակօրէն կը տեսնուին կարգ մը արուեստագէտներ, երիտասարդ թէ ծեր, որոնք հռչակաւոր նկարներէ ընդօրինակութիւններ ընելու կը զբաղին։ Ընդհանրապէս այս կերպով կատարուած դործը շատ լաւ կ'ըլլայ, եւ հասարակ դիտող մը դժուար կը գտնէ որոշել թէ ո՞րն է սկզբնատիպը և ո՞րն է ընդօրինակալը, բայց որչափ լաւ և բազմաթիւ ալ ըլլան ընդօրինակութիւնները, միշտ մէկ սկզբնատիպ միայն կայ։ Այս է որ ունի իսկական և երբեմն գրեթէ առասպելային արժէք։ Ռաֆայէլի նկարը որ ծանօթ է Չիսթինա Մատոննա անուանով, և այժմ կը պահուի Տրէզորնի մէջ, աշխարհիս չքնադատ գոյն գեղարուեստական արտադրութիւններէն մինն է։ Այս սքանչելի պատկերը գրեթէ գին չունի։ Ունէ անհատի, կամ ազգի կարելի չէ ծախել զայն, և սակայն անոր ընդօրինակութիւնները հազարներով կը համրուին և ամէն տեղ կը տեսնուին։ Սկզբնատիպ օրինակին և ընդօրինակութիւններուն տարբերութիւնները անհուն են թէ՛ յատկութեամբ թէ՛ առեւտրական արժէքով։ Բայց գլխաւոր տարբերութիւնն է սա որ անոնք նոյնը չեն։ Մէկը կը նմանի բուն լոյսին որ պայծառապէս կը վառի և տաքութիւն կ'արձակէ, միւսներն անդրադարձութիւններ են միայն, որ մերձակայ հայելիներէն կը ցոլանան։

Այսու ամենայնիւ պարտիմք յաւելուլ թէ դեղարուեստի աշխարհին մէջ սկզբնատիպ օրինակին վերարտադրումը լուսաբանութեան և կրթական նպատակներու համար, հարկ մըն է և մեծ աղբիւր

մեծ օրհնութեան մարդկային ստուար մեծամասնութեան, որոնք զրկուած են սկզբնատիպ օրինակէն և տեսնելու արտօնութենէն։ Ասիկա մասնաւորապէս ճշմարիտ է նկարչութեան, արձանագործութեան և ճարտարապետութեան համար։ Տեսա-նելի առարկայ պէտք է աչքին կրթութեանը համար, հետեւապէս կը պահանջուին սկզբնատիպ գործին ճշգրիտ և հաւատարիմ օրինակներ։ Նոյնը ճշմարիտ է երաժշտութեան համար։ Քիչեր պատե-հութիւն ունին լսել երգահանի մը իր գործը նուագելը, այնպէս որ հանձարեղ երաժիշտներու գլուխ գործոցներուն վերարտադրումը անհրաժեշտ կը դառնայ։ Այս բոլոր պարագաներուն մէջ նմանութիւնը կամ ընդօրինականութիւնը մը, ինքնին տեսակ մը երկրորդական դեղարուեստ, կատարելապէս օրինաւոր է և կարեւոր դեր մը կը խաղայ մարդկային սեփիւն կրթութեան և աղնուացման մէջ։

Եւ սակայն երբ այս նիւթին վրայ մեր դիտողութիւնը կը դարձնենք զուտ իմացականին, խորհուրդի արտադրութեան և անոր վերարտադրութեան, մեր առջեւ կ'ելլեն քիչ մը տարբեր պայ-մաններ և պահանջներ։

Այս քննութեան ընթացքը ցուցնելու համար մեր ընտրած բառերը — նմանութիւն և իւրացում — քիչ բացատրութիւն կը պահանջեն։ Անոնք կը նշանակեն թէ մարդ կրնայ խորհուրդ արտադրել կամ նմանութեան գործողութեամբ կամ իւրացումն գործողութեամբ։ Առաջին պարագային մէջ ան կ'արտայայտէ ուրիշի մը խորհուրդները, թէեւ շատ ճարտարութեամբ, մինչ երկրորդ պարագային մէջ ուրիշներու խորհուրդները կը վերարտադրէ մարդ զանոնք բուն իր մտքին մարտողա-

կան գործողութենէն անցնելէն ետքը՝ Այս երկու մեթոտներէն ինքնայայտ է թէ ո՞րն է լաւագոյնը։ Ամէնէն առաջ այս խնդրին բարոյական կերպարանքը կայ։ Հոս պարզապէս հասարակ համեստութեան խնդիր մը կայ։ Իր ըրածին ղիտակից մէկը եթէ ուրիշի մը վերաբերուն հագնի ու մեկնի, զիւրաւ կը նշմարուի և հրապարակաւ կը նշաւակուի իբրեւ գող։ Բայց այն դրողը կամ խօսողը որ իր արտայայտած խորհուրդները իբրեւ էրէ կը ծախէ, մինչ զանոնք բառ առ բառ առած է ուրիշ մէկէն, նոյնչափ զիւրաւ չնշմարուիր, և եթէ նշմարուի իսկ, փափկանկատ բառ մը կը գտնուի ընդհանրապէս՝ անոր գործողութեան տգեղութիւնը սքօղելու համար։ Մեր ընթերցողները անտարակոյս ղիտած են թէ մարդիկ հակամէտ են խօսիլ ուղղամտութեան պէտքին վրայ ամէն մարդու մէջ բաց իրենցմէ։ Գորդի վաճառական մը, թերեւս առանց գիտակցութեան կամ ինքնախաբուծեամբ կրնայ նոյն իսկ պերճախօսութեամբ, յորդորել իր դրացի կօշկակարը որ լաւ կաշի գործածէ իր կօշիկներուն համար, բայց երբ խօսի իր միւս դրացիին, գորգի վաճառականին, հետ արհեստական գործողութիւններով «անթիքա» գորգեր արտադրելու անուղղամտութեան վրայէն լուռութեամբ կ'անցնի։ Բանը այսպէս է նաեւ ուր որ տկար և յեղեղուկ մարդկութիւնը պատհնութիւն կ'ունենայ ինքզինքն ցուցնելու։ Մինչեւ իսկ գրողը, ատենախօսը և քարոզիչը, որոնց պարտքն է համոզել մարդիկ որ ուղղամտութեան ճամբաներուն մէջ ընթանան, նոյն ատեն ուրիշներու ուղեղին արտադրութիւնը իբրեւ իրենցը հանրութեան հրամցնելու փորձութենէն ղերծ չեն։ Մենք այս կէտին վրայ պիտի չերկարենք մեր խօսքը, վասն զի կ'ուզենք այս խնդրին ուրիշ կարեւոր մէկ փուլը ներկայացնել։ Գործնականապէս ի՞նչ յիմարութիւն է մտաւորական դաշտին մէջ ընդօրինակող կամ նմանող ըլլալ, երբ մէկը կրնայ ինքնատիպ արտադրող մը հանդիսանալ։ Նախ, յիմարական է վտիտ արդիւնքներուն համար։ Եթէ մէկուն նպատակն է իր գրիչով կամ խօսքով ազդել մարդոց առողջ մտաւորական և կրօնական հետամտութիւններու վրայ, պարտի գիտնալ թէ էր ընթերցողները կամ ունկնդիրները պիտի չպատասխանեն լոկ արձագանգներու։ Անոնք կ'ուզեն նոյն իսկ մարդուն ձայնը լսել։ Անոնք ինքնատիպ բան կ'ուզեն, թէեւ պարզ կամ անհարթ, անիկա պէտք է որ կրէ բուն գրողին կամ խօսողին մօքին դրօշմը որպէս զի ունենայ իրական արժէք։ Անոնք, որոնց սովորութիւնն է ուրիշներու գաղափարները

զեռ չմարսած հաղորդել հանրութեան, յաճախ կը խաբեն իրենքզիրենք, բայց դուն ուրեք կրնան խաբել զանոնք որոնց կը խօսին։ Հասարակութիւնը շուտ կը ճանչնայ ծանծաղ միտքը, որ կը ջանայ դրամազուլիս շինել ուրիշ հանճարներու արտադրութիւններէն, առանց բուն իր ուղեղը աշխատցնելու բացի ընդօրինակելու ջանքէն։

Եթէ չենք սխալիր, երկու դասակարգեր կան զորոնք կրնանք ընդօրինակող կոչել։ Առաջինը աւանդներ են, որոնք ֆոյլ են և չեն ուզեր գործել։ Եթէ գործ մը կատարելու դժուար և ղիւրիս ճամբաներ կան, անշուշտ վերջինը կ'ընտրեն, մինչեւ իսկ եթէ արդիւնքը այնքան աղէկ չըլլայ։ Այս դասակարգին համար անշուշտ աւելի ղիւրին է ուրիշներու մէկ յօդուածը կամ քարոզը կամ բանախօսութիւնը և խորհուրդները ներկայացնել առանց արդեամբ մասնելու անոնց աղբիւրը, քան տալ աւելի ժամանակ կարգալու, ուսանելու և մտածելու՝ արտադրելու համար բան մը որ ձեւով և ոճով ըլլայ ինքնատիպ։ Չարիքին արմատը ի՞նչ ըլլայ ալ, անուղղամտութիւն թէ ծուլութիւն, յանցանքը երեւան կ'ելլէ անշուշտ, և հանրութիւնը զայն մոռացութեան կը դատապարտէ։

Բայց երկրորդ դասակարգը աւելի մտաւորութեան արժանի է։ Անիկա կը բաղկանայ այնպիսիներէ որոնք ահիւ և զօղութեամբ կը կանգնին աւելի մեծ և աւելի փայլուն միտքերու առջեւ։ Անոնց բնածին պատկառօտութիւնը կ'արգելէ զաւանդ արտայայտել բուն իրենց խորհուրդները, զորոնք անարժէք կը նկատեն։ Անոնք չեն ձեռնարկեր խաբել և իբրեւ ինքնատիպ արտադրութիւն ծախել ոեւէ բան որ ուրիշներու կը պատկանի, այլ՝ ինքնատիպ ոեւէ բան չներկայացնելու ծայրայեղութեանը կ'երթան։ Մենք չենք կրնար դատապարտել այսպիսի պատկառօտութիւն։ Ոչ մի գրող, ոչ մի հանրային պաշտօնեայ ոեւէ դասակարգէ պարտի անմասն ըլլալ այս մեծ առաքելութենէն։ Բայց կը կարծենք թէ այս պարագային կարելի է հիմնական սխալ մը գործել։ Նախ հարցում մը ընենք, ի՞նչպէս բեղնաւոր եղան պատմութեան մեծ միտքերը։ Պատասխանը պարզ է։ Ոչ թէ հանճարի մոգական հպումով, այլ՝ սաստիկ աշխատութեամբ։ Հանճարը պարզապէս ապացոյց է այս աշխատութեանը։ Կան միտքեր որոնք ուրիշներէ աւելի կարող են դժուարին գործեր կատարել, և ուստի աւելի արտադրիչ են։ Բայց ամէն պարագայի մէջ ինքնատիպ և արժէքաւոր խորհուրդի գաղափարը աշխատու-

թիւնն է : Ասիկա կ'առաջնորդէ մեզ ի նկատ առնել մեր յարաբերութիւնը ուրիշ միտքերու արտադրութիւններուն հետ , զորոնք միտքերու կը գտնենք գրականութեան գանձարանին մէջ : Մենք կրնանք կարգաւ զբօսանքի կամ հրահանգութեան համար , կամ մինչեւ իսկ երկրպագութեան աստիճան պատկառ կենալ զրական հանձարի մը մէկ սրբավայրին մէջ . բայց մեծ և փոքր հեղինակներ կարգաւ և ուսումնասիրելու մեր նախնական նպատակը պարտի ըլլալ գտնել մտաւորական կերակուր , համեղ և անդարար , զոր լիովին կարող ըլլանք մարտել և յետոյ վերադարձրել մեր իսկ ոճով : Այս է զոր կը նշանակէ իւրացողութիւնը , բնութեան ամենակարեւոր մեծ օրէնքներէն մին : Անիկա գործողութիւն մըն է յաւելած քան հաստատեալ օրէնքներու գրութիւն մը : Իւրաքանչիւր ոք իր յատուկ մեթոտները ունի , և պիտի կառավարուի բուն իր կարողութիւններով և ճաշակներով :

Բայց եթէ միտք մը կ'ըզձայ , ինչպէս պարտի ըզձալ ամէն միտք , ուրիշներու արձագանգէն աւելի բան մը ըլլալ , պարտի ունենալ յօժարութիւն աշխատելու օրերով և տարիներով որպէս զի իւրացնէ իր նիւթերուն պատշաճող գրութեան և անգիր խորհուրդները : Մտաւորական աշխարհին մէջ մէկուն մտքին հնոցով և բազում աշխատութեամբ զտուած մէկ ունիկի ոսկին աւելի կ'արժէ քան տաւաղաւորներով չհալած հանածոն :

ՀՈՎԻՄԱՅԵՑ-ՄԵՐ ԱՐ. ԳՐՈՅ ՈՒՍՈՒՄԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ Աւագ Բեյքիւն մէջ , պիտի սկսի զալ շարաթ Հոովմայեցեոց թուղթէն : Այս թուղթը՝ բազում տեսակէտներով՝ Ար. Գրոյ նշանաւորագոյն մասը կը կազմէ : Քրիստոնէութեան հոգեւոր փրկութեան վարդապետութեան և Քրիստոնէին անձնական փորձառութեան նկատմամբ Պօղոս առաքեալին էն զօրաւոր փաստը ըզմանակելով հանդերձ , ան՝ Քրիստոնեայ եկեղեցիին պատմութեան մէջ ամէնէն կարեւոր աղբակներէն մին եղած է : Այս թուղթն է որ Ժ. Գարուն մէջ յառաջ եկող կրօնական բարեկարգութիւնը արծարծող և զայն առաջնորդող զօրութիւնը եղած է : Անոր մէջ «Արդարը հաւատքով պիտի ապրի» խօսքը , ամէն գարուն մէջ Բողոքականներու ամենամեծ նշանաբանը և առաջնորդը եղած է : Ար. Գրոյ մէջ այս , և իբր ասոր ամփոփոյքը ընդունուած Գաղատացեոց թուղթը այն մասերն են , որոնց վրայ Լուտեր ամէնէն շատ ուսումնասիրութիւններ կ'ընէր և կը քարոզէր : Յիշ-

եալ թուղթը Կորնթոսէ գրութեան է Քրիստոսի 58 թուականին (Գործ. Ի. 2) : Նպատակ ունի , Հրէութեանէ ու Հեթանոսութեանէ դարձող անդամներուն , որոնք սոյն եկեղեցիին մէջ կը գտնուէին , բացառել Քրիստոնէութեան հիմնական և ընդհանուր փրկութեան վարդապետութիւնը : Նախապէս բացատրելէ վերջ թէ մարդ Յիսուս Քրիստոսի վրայ ունեցած հաւատքովը կրնայ արդարանալ և սրբանալ , կու տայ նաև մաս մը գործնական յորդորներ : Թուղթին նիւթը կրնանք սապէս ամփոփել . Ստորագրութիւն և ողջոյն (Ա. 1-7) և իբր յառաջաբան քանի մը խօսք , որմէ ետք ի վեր կը բերէ բուն իր գրութեան նիւթը (Ա. 16, 17) , այսինքն թէ Քրիստոսի Աւետարանին ոգին է՝ հաւատքով փրկուել : Նախ հեթանոսներու (Ա. 18-32) , ապա Հրէաներուն (Բ. 1-29, Գ. 1-8) և հուսկ յետոյ բովանդակ մարդկութեան (Գ. 9-20) յիշատակութիւնն ընկելով կը պնդէ թէ , ասոնք չեն կրնար օրէնքին գործերովը Ստուծոյ առջև արդարանալ (Գ. 21-31) , այլ՝ միակ միջոցն է հաւատալ Յիսուս Քրիստոսի և արդարանալ ձրիապէս . ասոր համար , իբր օրինակ առաջ կը բերէ Աբրահամը (Գ. 1-25) : Այս կերպով արդարացման բարերար արդիւնքներէն մէկ քանին թուելով (Ե. 1-21) ապա այս վարդապետութեան հանդէպ մտայ մէջ ծագում առնող առարկութիւններէն ոմանք կը պարզէ և մի առ մի կը պատասխանէ անոնց (Զ. 1-23, Է. 1-23) : Այս հոգեւոր կեանքին բնութիւնը կը բացատրէ (Ը. 1-13) և անոր թէ՛ հաւատացեալին (Ը. 14-17) և թէ՛ բովանդակ բնութեան (Ը. 18-27) վերաբերմամբ ունեցած բարեւոր աղբեցութիւնը մեկնաբանելով՝ կու գայ նկարագրել այն փառաւոր մտքի վստահութիւնը՝ որ հետեւանքն է այս փրկութեան (Ը. 28-39) : Եւ բացատրելով այս փրկագործութեան խնդրոյն Հին Կտակարանի խոստմանց և Իսրայէլի ժողովրդեան հետ ունեցած անհոգութիւնը (Թ. 1-33, Ժ. 1-21, ԺԱ. 1-34) բազում գործնական խրատներով վերջ կու տայ խօսքին (ԺԲ. — ԺԶ. գլուխներ) :

Շատ մը նշաններ ցոյց կու տան թէ , այս տան Պետրոս Հռովմ չէր , և թերեւ իր կեանքին մէջ բնաւ երբեք չէր այցելած հոն . ասիկա յայտնի է հետեւեալ պարագաներէն : Նախ թէ , սոյն թուղթին մէջ Պետրոս առաքեալին անուան ալիւարկութիւն չկայ . երկրորդ , Պօղոսի սկզբունքին համաձայն , ինչպէս մեզի ալ ծանօթ է , ուր որ միւս առաքեալները գացած են՝ ինք չէ գացած (ԺԵ. 20) . երրորդ , Քրիստոսի 62րդ թուականին , այսինքն , այս թուղթին գրուելէն 4 տարի վերջ , երբ Պօղոս Հռովմ գնաց , հոն չէ հանդիպած Պետրոսի հետըներուն իսկ (Գործ. ԻԸ. 17-31) : Նմանապէս Յ. Տ. 66 երբ Պօղոս առաքեալ Հռովմէն կը գրէ Տիմոթէոսի Բ. Թուղթը հոն գեռ Պետրոսի մէկ նշանը չերեիր :

Երբ կ'ուսումնասիրենք այս թուղթը, մեզմէ իւրաքանչիւրը անոր մէջ առաքեալին Քրիստոնէական անձնական փորձառութիւնը իրենին հետ ըաղ-դատելով՝ անոր հոգեւոր կեանքին չափովը ջանանք մեր կեանքին աստիճանը որոշել: Եւ Քրիստոնէական վարդապետութիւնը անոր տեսակէտէն ըմբռնելով, Քրիստոնէութեան վրայ մեր գաղափարականը անոր գաղափարականին համեմատ փոխելու և կամ բարեփոխելու ջանադիր ըլլանք: Յ. Գ. Գ.

ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆ. Հարցում. Եթէ Աղամ չմեղանչէր, նորէն աշխարհի մէջ մեղքը գոյութիւն պիտի ունենա՞ր:

Պատասխան. Աղամի մեղանչումէն առաջ, երբ նոյն իսկ ան ստեղծուած չէր, մեղքը գոյութիւն ունէր: Հիմարտութիւն մըն է այս: Երկրաբանութիւնը ցոյց կու տայ ասոր այսպէս ըլլալը, և անտարակոյս, ստեղծագործութեան Յրդ և Տրդ օրերուն մէջ ստեղծուած ձուկեր և վայրի կենդանիներ զիրար կ'ուտէին ապրելու համար: Հետեալբար, մահը՝ որ Աղամի մեղքին հետեանքն է, ոչ թէ մարմնաւոր, այլ՝ հոգեւոր մահ էր: Արդարեւ, մարմնաւոր մահն ալ յաճախ մեղքին հետեանքն է, սակայն և այնպէս, «անկէ կերած օրդ անշուշտ պիտի մեռնիս», այլաբանական խօսքը հոգեւոր իմաստով էր, որովհետեւ յայտնի է թէ, այն օրուան մէջ չմեռան Աղամ և Եւա: Եւ գարձեալ, Հրեաները մարմինին մահացումը կ'ընդունէին իբր ընական հետեանք մեղաց, և Պօղոս առաքեալն ալ Հռով. Ե. 12-21ին մէջ և ուրիշ առիթներով միեւնոյն իմաստը առեղ խօսքեր խօսած է, և սակայն, առաքեալին գրութիւններուն մէջ «մահ» ասացուածը յայտնի է թէ մեծաւ մասամբ հոգեւոր մահուն անկաւամբը այլաբանօրէն գործածուած է: Եթէ մարդ չմեղանչէր, նորէն աշխարհի մէջ մահ պիտի գտնուէր, սակայն անիկա պիտի ըլլար հեշտ և սիրուն այլափոխում մը, և ոչ հիմակուան պէս վարձուբելի և տագնապեցուցիչ վիճակ մը:

Հ. Եթէ մարդ չմեղանչէր, Յիսուս պիտի գտնուէր:

Պ. Այսպիսի խնդիրներու մէջ Աստուծոյ գործելու եղանակին նկատմամբ մեր երեակայութեան խորհուրդներ յղանալը ոչ միայն շատ անգամ անօգուտ է, այլ երբեմն նոյն իսկ վնասակար: Ուրեմն, Աստուածաբանութեան շրջանակին մէջ յիշեալ հարցը շատ մը վիճաբանութեանց առարկայ դարձած ըլլալով երկու տեսակ գաղափարներն ալ ընդունողներ և պնդողներ գտնուած են: Ըստ մեր կարծեաց, մարմնաւորութիւնը մեղքին համար չէր միայն, այլ մանաւանդ մարդուն կատարելութեանը

համար անհրաժեշտ ըլլալով, երբ մարդ մեղանչած ալ չըլլար, դարձեալ՝ Աստուածամարդը, այսինքն, Աստուածային գաղափարական մարդը, Քրիստոս, իրեն պիտի յայտնուէր կերպով մը: Եւ սակայն անոր կեանքին մէջ ցաւ կամ վիշտ, Գիթեմանի կամ խաչ պիտի չգտնուէր:

Հ. Ի՞նչ է Մատ. ԺԲ. 32ին իմաստը:

Պ. Այս համարով չափարկուիլ թէ, երբեմն մեղքեր կրնան ներուիլ գերեզմանէն անդին, ընդհանրապէս կը պնդուի թէ ոմանք չեն ներուիլ հոս թերեւս այս պարբերութեանէն անուղղակի կերպով հետեցուի թէ, երբեմն մեղքեր ալ կրնան ներուիլ, սակայն, ասանկ անուղղակի կերպով եղած հետեւութեանէն այսպիսի կարեւոր խնդրի մը նկատմամբ բացորոշ վարդապետութեան մը յանդիլ չէ պատշաճ: Քրիստոս, մարդարէններ և առաքեալներ պահանջեցին որ դարձ և զղջումը կատարուի հիմա, այսօր, ու չհետաձգուի ուրիշ ժամանակի մը: Հետեալբար, Սբ. Գիրքը հաստատելով միանգամայն թէ ներկան է փրկութեան յարմարագոյն ժամը, մեզ կը յորդորէ թէ մեր գործն է հիմա դարձի գալ, և ուրիշներն ալ հիմա կոչել հաւատքի և ապաշխարութեան և չհետաքրքրուիլ անդրադիման իրերու, վասն զի «Ծածուկ բաները մեր Տէր Աստուծոյն կը վերաբերին»:

Հ. Ի՞նչ է Հռով. Թ. 12, 13ին իմաստը:

Պ. Ասոր վրայ բաւական բացատրութիւն և մեկնութիւն տրուած է մեր նախորդ մէկ յօդուածով, որ կը գտնուի Աւետարանի 1906, թիւ 36, էջ 633ին մէջ, հոն պէտք է դիմել:

Հ. Յորի ԼԸ. 31, 32ին մեկնութիւնը ի՞նչ է:

Պ. «Բաղմաստեղին կապերը» բաղմաստեղ կը նշանակէ այն եօթը լուսաւորներէ բաղկացեալ համաստեղութիւնը, որ կ'երեւայ մի խմբով, որպէս թէ կապով մը կապուած ըլլար: Նմանապէս «Հայկ» համաստեղութիւններէն մին է որուն անունը ստեղծուած աստղերէ մը ծագում առած է, իբր թէ ան աստուածներուն դէմ մարտ մղած է, և աստուածները զայն կապած են երկնից մէջ: «Արջ»-ը որ կը բաղկանայ խումբ մը լուսաւորներէ, կամ Մեծ Արջ յորջորջմամբ՝ կը գտնուի երկնիքի հիւսիսային կողմերը. «Իր գաւազներն են, յիշեալ համաստեղութեան մէջ մէկ կարգի վրայ շարուած լուսաւորները: Հետեալբար, ունի համարին իմաստը սա է. լուսաւորները և համաստեղութիւնները մի միայն Աստուծոյ կամքին կը հպատակին:

Հ. Մարդիկ կան որոնք կը պնդեն թէ, գիւղերու մէջ գիշերը դեւեր գալով իրենց ձիերուն

մաղերը աղջկան մազին պէս կը հիւսնեն, որով ձիերը արինն քրտինք կը մանեն, այս կերպ հիւսուած մաղեր անկարելի է քակել, իրողութիւն է այս:»

Պ. Կը կարծենք թէ, այս հարցումը ընողը չի հաւատար ասոր այսպէս ըլլալուն, իր տարակոյսը փարատելու համար չէ որ կը հարցնէ, այլ, կ'ուզէ որ այսպէս հաւատացողներուն պատշաճ պատասխան մը տրուի: Որովհետեւ, մենք այնպէս կը հաւատանք թէ, Աւետարանի ընթերցողներուն մէջ պառանդներու այսօրինակ առասպելներուն հաւատ ընծայող չգտնուիր, ո՛չ գեւերը այդպէս մաղ կը հիւսնեն և ո՛չ ձիերը գեւերէն կը սոսկան: ատանկ բան չկայ: Յիշեալ ձիերը թերեւս գետինը պտուղած թաւաղկոր գալով հիւսուած են մաղերը: Ասանկ պատմութիւններ հետեանք են հիւսնող միտքի: Ո՛չ միայն մենք հաւատ ընծայելու չենք այս կերպ առասպելներուն, այլ ջանալու ենք որ, ատանկ բաներու քիչ շատ հաւատացողներն անգամ այս սին երեւակայական զրոյցներէն ի սպառ հրաժարին: Անտարակուսելի է թէ, դատարարակութիւնը կըրնայ ժողովուրդը ազատ կացուցանել այսօրինակ նախապաշարունակներէ: Ե. Գ. Գ.

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԱՐԱՆԻՈՐՆԵՐՈՒ անտարբերութեան և կատարեալ անբարեպաշտութեան պատճառը ինչ է: Ինչո՞ւ քաղաքներու բնակիչներուն հազիւ վեցէն, եօթնէն մէկը ուշադրութիւն կ'ընծայէ կրօնքի: Մասամբ գոնէ սա է պատճառը. Շատ քիչ բան կը տեսնեն անոնք կրօնքի մէջ: Կրօնքը շատ քիչ տարբերութիւն կ'ընէ: Կը թողու մարդիկը այնպէս ինչպէս գտաւ զանոնք ստորին, պղտիկ, դժուած, անձնասէր: Քրիստոնեաներու կեանքերուն մէջ չկայ բան մը որ յանձնարարելի ընէ անոնց հաւատքը: Իրողութիւնը սա է որ զեռ ըմբռնած չենք թէ Քրիստոնէութիւնը ազդելու է մեր լեզուին, մեր ընտելեան, մեր գործին, մեր բովանդակ ընթացքին: Երբ մէկը Քրիստոսի մէջ է, «նոր արարած» է: Ծ. Տ. Ծան»

«Եւ ըսաւ անոնց, երբ աղօթք ընէք, ըսէք Հայր»

«Հայր»ը ընտանի բառ է: Զվախցնէր մեղաւորը, այլ մանաւանդ կը պատրաստէ անոր սիրտը սիրել զայն և ախորժիլ անոր յիշատակումէն: Ուստի Քրիստոս ալ, երբ կ'ուզէ որ մենք երկիւղած համարձակութեամբ աղօթենք, այդ բառը կը դնէ մեր բերանները, որպէս զի անոր ազդեցութեան տակ Աստուծոյ որդիքը աւելի համարձակութիւն ունենան մեծ բաներ խնդրելու: Ծան

ՊԵՆԵՆ

ԲՈՒՈՐՈՎԻՆ վստահ եմ թէ այս աշխարհի մեղքին հետ մեր պայքարին մէջ ինծի և քեզի օգնող բան մը չկայ, բայց միայն սա բացարձակ ստուգութիւնը թէ չկրնար ըլլալ որ Աստուած իր ձեռքը այս մաճին վրայ դնէ և ետեւ նայի, չկրնար ըլլալ որ գոյութեան բերէ այս տիեզերքը և թողու զայն յաւիտենական նախատինք մը Աստուածութեան: Հաւատարիմ է Աստուած: Սրարչութեան իսկ դործով, մեր աշխարհին վրայ Քրիստոսի արեւան իսկ հեղմամբ և Սբ. Հոգիին պարգեով խօսք տուած է որ ի վերջոյ բարիքն յաղթանակ պիտի տայ չարին վրայ: Ահա այս է որ կը խրախուսէ մեզ, մեր ժամանակի արեւոյթեան, անմաքրութեան և տգիտութեան մէջ ապրողներս: Ծ. Պ. Մայր

ԵՆՈՒՐ, ով Հոգի կենդանի Աստուծոյ և օրհնէ եւ կեղեցիկ կենդանի հաւատքով և սուրբ սիրով, Լիցուր մեր սիրտերը մեր Տէրոջ և Փրկչին, Յիսուսի Քրիստոսի, յայտնեալ թաղաւորութեան ուրախարար ակնկալութեամբ: Անոր քաւարար սիրով արձակէ մեզ մեր մեղքին ծանր բեռէն և սրբէ մեր սիրտերը որ այլեւս չմեղանչենք: Մեր փորձութեան ժաման քեզի կ'ուզենք վաղելոյց ստանալու համար: Ծառայութեան մեր պատկանութիւններուն մէջ մեզի իմաստութիւն պարգեւէ ուղիղ ընտրութիւն ընելու, սիրով խօսելու և զգուշութեամբ շարժելու: Երբ աշխարհի վաղքին մէջ բռնուինք, մեր սիրտերը հաւատքի և սիրոյ մէջ հաստատէ: Վասն զի Քեզ ունինք, ով Աստուած — Հօրը սէրը, յաւիտենական բարեկամութիւնը Քրիստոսի և Սբ. Հոգիին ներկայութիւնը — որու փառք յաւիտեանս: Ամէն:

ՉՈՒՏ լաւատեսութիւնը տխրութիւն է: Սըրբուած հասարակ դատողութիւնն է որ օգուտ ունի: Աստուծոյ և մարդոց համար աշխատութիւնը բազմամասն է: Կ'ուզէ կարգադրանքի և երբեմն ցաւազին սակաւախօսութիւն: Նոյն իսկ բարեպաշտներու բարբաջանքը և զբաւեցնութիւնը չարին ամէնէն համբաւեալ հնարքներուն կարող են: Աստուծոյ գործաւորներուն աղմուկը շատ կը վնասէ իրենց գործին: Շատեր բարի են, բայց անօգուտ: Աշխատակցութիւնը աշխատութեան չափ կարեւոր է: ՍԷԴԵՆ ԶԷԴԵՆ ԱՐԴՆԵՐՆԵՆ

ՇԱՏ զիւրին է ծուլութիւնը անուանել համբերութիւն, նուաաստութիւն՝ խոհեմութիւն, երկչոտութիւնը՝ զգուշաւորութիւն, հասարակ տեղերը՝ գործնական և լոկ անգործութիւնը՝ խառտութիւն: ՀԵՆՐԻԿ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԾՈՎԱԿԱԼԻՆ ՍՐ. ԳԻՐՔԸ

ՄԻՆՁԵՒ Մանթիափոխ նաւամարտին ժամանակ թէպէս մարտանաւը այնչափ դժբախտութիւններ կրած էր որ նաւազները չար ոգիներու ազդեցութեան ենթարկուած կը համարէին զայն : Այս նախապաշարուած ցնդեցաւ այն պատուարեր դերով զոր թէպէս խողաց այդ նաւամարտին մէջ :

Ամերիկեան ծովային սպաներէն ոչ մին աւելի պայծառ դափնիներով ելաւ Սպանիամերիկեան այդ պատերազմէն քան թէպէս նաւապետ ձեք Ֆիլիփ (յետոյ երրորդ կարգի ծովակալ) : Եւ պատերազմին ոչ մէկ զրուսողը աւելի խորապէս յուզեց Ամերիկացիներուն սիրտերը քան այդ մարդուն քաջասրտութիւնը և խոնարհամտութիւնը : Անոր հաւատքի համեստ և անխոճալից դաւանութիւնը յաղթութեան իսկ պահուն և սա հանդարտ խօսքը որով իր խանդավառ մարդիկը զգուշացուց յաղթանակի հրճուալից աղաղակներ արձակելէ, «Մի աղաղակէք, տղաք, խեղճերը կը մեռնին», համակ սքանչացմամբ ողջունուեցան իբրեւ արի, պատկառելի և վեհանձն հոգիի մը արտայայտութիւնը :

Ծով. Ֆիլիփ պատերազմէն ետքը շատ չապրեցաւ : Անոր Սր. Գիրքը ուրիշներու ձեռք անցաւ իր մահէն ետքը, և անոր զօրութեան գաղտնիքը մատափ հասկցուեցաւ այդ գիրքին լաւ թղթատուած և խիտ առ խիտ ենթագծուած էջերէն : Այդ թանկագին գիրքին վրայ սապէս կը խօսի Վեր. Միլթըն Մէլլ Սմիթհ. «Ասկէ աւելի լաւ թղթատուած և նշաններով բեռնաւորուած Սր. Գիրք մը տեսած չեմ բնաւ : Ամէնէն շատ նշաններ կրող մասերը Յովհաննու ԺԴ և առ Հռովմայեցիս Ը գլուխներն են : Առաջինին մէջ ամէն համար նշանակուած է երեքէն զատ : Ծովակալին սովորութիւնն էր լուսանցքին մէջ նշանակել կարգաւ Հին և Նոր Կտակարանները կարգաւ սկսելուն թուականները : Նշանակուած դտայ տասներկու թուական, երբ սկսած է Հին Կտակարանը կարգաւ, և 34 թուական երբ սկսած է Նորը կարգաւ : Շատ, շատ անգամներ կարգացած ըլլալու է գիրքը ծայրէ ծայր : Հոս կը գտնեմ ես անոր հեղութեան և զօրութեան գաղտնիքը :»

Կարգ մը գրական վկայութիւններ փակցուած են Սր. Գիրքին մէջ : Նոր Կտակարանին առաջին երեսին վրայ սա քարտը փակցուած է. «Ամէն բեռ դիր վրաս, միայն թէ ինծի օգնէ : Ամէն տեղ զրկէ զիս, միայն թէ ինծի հետ եկուր : Ամէն կապ լալէ, քայց ոչ զայն՝ որ զիս քու ծառայութեանդ և քու

սրտիդ կը կապէ :» Այս Սր. Գիրքին մէջ ամէնէն աւելի ենթագծուած համարը այն է որ Յիսուսի սա խօսքը կը պարունակէ. «Ուստի ով որ զիս մարդոց առջև կը դաւանի, ես ալ զայն պիտի դաւանիմ իմ Հօրս առջև որ երկինքն է :»

Խրոխտապանծը և մեծխօսիկը, կոշտ ու չար լեզուով և չար կենցաղով մարդը, կրնայ հակառակ այս ամէնուն՝ քաջարի մէկն ըլլալ : Սակայն բարձրագոյն քաջասրտութեան տէր մարդը շատ աւելի յաճախ հաւատքի և Քրիստոնէական բարութեան մարդը կ'ըլլայ : Ծով. Ֆիլիփ ոչ միայն քաջարի և քաջասիրտ էր, այլ և ազնիւ ու գորովալից սրտի տէր, ազնուականի այնպիսի նմոյշ մը որ հանդիպողէն կը ճանչցուի և ամէնէն անխտիր կը յարգուի ու կը սիրուի : Անկարելի բան մը չէ այսպիսի անձի մը մահէն ետքը հին ու չարաչար գործածուած Սր. Գիրք մը գտնել և իմանալ թէ անոր մէջ կը գտնուէր աղբիւրը և գաղտնիքն այն ոգիին զոր կը պատուէր ու տակաւին կը պատուէ բովանդակ աշխարհ :

ԸՄՔԻՇԻ ՄԸ ԱՂՈԹՔԸ

ԱՍԵՐԻԿԵԱՆ ԵՂ և Հարվըրտ համալսարաններու ուսնագնտախաղի վերջին մրցման մէջ ԵՂիի ակոյցեան «Թէտ» ձանս աղօթքի աղգուութեան եղական վկայութիւն մը տուաւ հրապարակաւ : Մրցախաղէն ետքը, զոր ԵՂ չահեցաւ, տրուած հացկերոյթին մէջ ըսաւ թէ յատկապէս աղօթած և զօրութիւն խնդրած էր այնպէս լաւ խաղալու համար որ յաղթանակը ԵՂ չահի, և թէ կը հաւատայ որ իր աղօթքին պատասխանն առած է : Հետաքրքրաշարժ խոստովանութիւն էր այս՝ խանդավառ գոլէճականներու բաղմութեան մը առջև : Պահ մը բոլոր ունկնդիրները համր և անխօս մնացին : Ապա խոստովանողին անկեղծութիւնը զգալով ահագին ծափահարութիւն մը սկսաւ : Զանս, մրցախաղին պատճառած յոգնութենէն, քանի մը չաքաթ հիւանդ պառկեցաւ հիւանդանոցի մը մէջ : ԵՂի ամէնէն կարող ըմբիշներէն մին է ինք : Միանգամայն առաջնակարգ տեղ մը կը բռնէ ԵՂի կրօնական գործերուն մէջ և Շէֆիլտի դիտական գալորցին Ե. Ք. Ը.ի քարտուղարն է :

ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ ԼԵՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻԻ պարզ և զուարթ առաւօտ մըն էր Ստիպուած էի միայնակ անցնիլ խոր ընդարձակ ծառախիտ անտառէ մը : Բնութիւնը լուռ էր և հանդարտ, և աս անշուշտ վայրերը վրդովող ունէ շարժում մը չկար. թռչուններու ճռուողիւնը ու թռչաւորը ու լերանց կողերէն իջած ջուրի պայ-

ծառ հոտանքները միայն յոգնած ճամբորդին և Բնու-
թեան սիրահարի մը ամէն ինչ մտածել կու տային։
Այսպէս միայնակ ժամէ ժամ կը հասնէի լեռնե-
րու կառարները, խիտ ու բարձրաբերձ ծառերու
թանձր շուքին մէջ, ուր արեւն անգամ հազիւ եր-
բեմն բացք մը կը գտնէր իր երեսը ցուցնելու։

Աս առանձնութենէն ձանձրացած ու խորտու-
բորտ ելեէջներէն շուտով յոգնած ահի ու սարսափի
խորհուրդներով ալ սլաշարուած ուղեկորոյս կը վա-
րանէի։ Յանկարծ ձայն մ'է որ կը լսեմ. գաղտա-
գողի ձայնին կը մօտենամ, հեռուանց կը նշմարեմ
մարդկանց խմբակ մը, որ ինձ կը թուէր թէ չա-
րագործներու վոհմակի մը կը մօտենամ ու տեղս
կարծես գամուած մնացի։ Եկած ձայնին աւելի ու-
շաղիր եղայ, գոնէ բառ մը հասկնալու համար։
Լսեցի բառ մը, խօսք մը, որ օրհնեալ Աւետարանէն
էր։ Ասչափս ինձ բաւական էր, բոլոր տարակոյս-
ներս և վախերս փարտաւեցան, զի գիտէի թէ ուր
Աւետարանը մուտ կը գտնէ հոն վտանգը կը հե-
ռանայ։

Այ ապահով էի, սիրտ ըրի մօտենալու, թէ
ո՞վ և ի՞նչ են ասոնք լեռներուն մէջ։ Տասը հոգի-
նոց խումբ մը պարզ ածխագործներ էին, որոնք
Արքեպիսկոպոսին բան մը չէին հասկնար, և ունէ
«արտաքին շօշափելի պատճառ մը չունէին» այս-
պէս լեռներուն գլուխը աղօթելու։ Ինչ որ կ'ընէին
աս էր, որ իրենք «աւելի հոգեւոր կեանք ստա-
նան»։ Ի՞նչ ազնիւ և սուրբ մտածում։

Իմ ներկայութիւնս անսկսկալ մը եղաւ իրենց,
և վարպետին, պաշտամունքին առաջնորդողը,
ուղեց ընդհատել խօսքը։ Խնդրեցի որ շարունա-
կեն, և իմ ներկայութիւնս արգելք մը չհամա-
րին իրենց հոգեւոր խորհուրդներուն։ Տէր Յի-
սուսի տուած լեռան քարոզը կը կարգար համար
առ համար և կը բացատրէր։ Ահա ճնճողով մը կը
մօտենայ, և լեռան պատուելին կըսէ, Մենք աս
ճնճողովէն շատ աւելի կ'արժենք, ուստի Տէրը մեզ
շատ աւելի պիտի հոգայ։ Դաշտի շուշանը կը
կարգայ, և ահա ծաղիկ մը ցոյց կուտայ, որ չափ
զեղեցիկ, բայց Աստուած Իրեն հաւատացողները
անոնցմէ շատ աւելի պիտի հազուեցնէ։

Աս խումբը թէև ածխագործի մրոտ և փոշոտ
լեռան տարազով էին, իրենց կացիւններուն կոթը-
նած կ'ունկնդրէին. բայց աս պարզ և հոգեւոր
խօսակցութիւնը, հոյակապ եկեղեցիներու պերճա-
խօս քարոզիչներէն աւելի ազդեց ինձի։ Ի՞նչ
քաղցր էր այն պարզ քարոզը։ Այս ածխագործ
աղօթաւորներ միայն մէկ Աւետարան ունէին,
փափաքեցայ ամէն մէկուն մէջմէկ հատ Աւետարան
ձարել, և իրենց վարպետին ալ քարոզադիրք մը։

Պարտիզակ

Ս. Մ. ՍԼԵՍԵ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԹՀՈՄՐԱՍ Է. ԵՏԻՍՐԵՆ

(Է. Ս. ԷԼԻՄԵՆՏ)

Քանի մը հարիւր գիւտեր ընելէ և ասոնց չնոր-
հիւ քանի մը միլիոն տոլար շահելէ ետեւ ԹՀՈՄՐԱՍ
Է. Ետիսըն հիմա կը մտնէ աշխատութեան նոր
չրջանակի մը մէջ — գործէ հանգչելու աշխատու-
թեան շրջանակին մէջ։ Մարդոցմէ շատեր երբ հա-
րստութիւն շահած ըլլան գործէ կը քաշուին հան-
գըստաւէտ կեանք մը անցընելու համար, և ծայրա-
գոյն աստիճան միօրինակ ծուլութեան կու տան
իրենց դիրքերը և կամ կը շարունակեն գործել մինչև
որ իրենց բազմաշխատ կեանքը սպաննէ գիրենք։
Էտիսըն ո՛չ մին ո՛չ միւսը ընելու դիտաւորութիւն
ունի։ Հանգստեան նկատմամբ անոր հայեցողու-
թիւնն է գործել միայն, համակերպող և հանդար-
տիկ ընթացքով։

Երկար ժամանակ առաջ հրատարակեց աղէկ
ապրելու հայեցողութիւնը, այսինքն՝ թեթեւ ճա-
շել, քիչ ալքով կամ ծխախոտ գործածել կամ եր-
բեք չգործածել և յարմար գործ գործել։ «Յարմար
գործը», կ'ըսէ, «աւելի հանգստութիւն կու տայ
քան ծուլութիւնը»։ Հիմա ինք կ'առաջադրէ իր հա-
յեցողութիւնը գործնականապէս փորձել։

«Ես հիմա կողմնական չըջագայութիւն մը պի-
տի ընեմ զուտ գիտական հետազոտութեան հա-
մար», ըսաւ մօտերս յօդուածագրին։ «Երբ կ'աշ-
խատիք ձեր բնաւորականին մէջ, մասնաւոր ար-
գիւնք մը ձեռք բերելէ ետեւ, տարօրինակ ընե-
րեւոյթի մը կը պատահիք, որ կ'առաջնորդէ նոր և
չխուզարկուած դաշտեր։ Դուք չէք կրնար ձեր
գործը ձգել և ասոնց հետեւիլ։ Պարագ ժամանակ
պէտք է ասոնց համար։ Ես այս կողմնական աշխա-
տութիւններուն արձանագրութիւնը պահած եմ»,
և նորէն կ'անցնի իմ նշանակած կէտերուս վրայէն
և անոնցմէ մէկ քանին ձեռք կ'առնեմ զուտ հե-
տազօտական նպատակներու համար։ Անոնք կըր-
նան ոչ ինչի յանդիլ, կամ կրնան աշխատել մէջ
մեծագոյն արժէքն ունենալ»։

Կրնայ գիւրաւ երեւակայութիւն թէ ասոնք ամէնը
ի՞նչ կը նշանակեն վաթսմամեայի մը համար Բնա-
կան գիտութեանց մէջ հետազօտիչ բազմաշխատ
կեանք մը անցընելէն ետեւ։ Եթէ մէկը աչքէ ան-
ցընէ մեծ գիւտերը, պիտի տեսնէ թէ անոնցմէ
շատ գիւտն ընողին հաճոյական մտային խորա-
սուզման վայրկեաններու միջոցին եկած են։ Այս-
ինքն միտքը մասամբ թուլցած է իր սաստիկ
ձգտումէն մասնաւոր ճշմարտութեան մը համար։

Այն ատեն նոր գիւտ մը եկած է ելեկտրական բոցի նման : «Վիզարտ»ը կարկառուն կերպով կը նոյնացուի ելեկտրականութեան հետ , և ելեկտրականութիւնը , անոր կարծիքով , զարմանալիքներ պիտի արտադրէ սովորական մէջ : Ան այս դաշտին վրայ քաջալերիչ ոճով խօսեցաւ :

«Հնարիչ մտքի տէր երիտասարդը աւելի իմաստնական բան չկրնար ընել քան ելեկտրականութիւնը իրեն ուսման առարկայ ընտրել : Ինչ որ կատարած ենք այս դաշտին մէջ , պզտիկ բան մըն է բաղդատելով անոր հետ զոր պիտի կատարեն սովորական սերունդները : Ելեկտրականութիւնը փորձի և փորձառութեան մեծագոյն դաշտը կը ներկայացնէ : Ժամանակ պիտի գայ երբ ամէն մարդ պիտի ճամբորդէ ելեկտրական մղմամբ , և մեր բոլոր բեռերը պիտի փոխադրուին անով : Կը հաւատամ թէ Ամերիկեան ուղեղներ յառաջագահ պիտի հանդիսանան այս զարգացման մէջ : Մենք կեանքը աւելի հեշտին և լաւագոյն պիտի ընենք , և աշխարհ պիտի ըլլայ շահողը » :

Էտիսըն ինքնազարգացուն մարդ մըն է : Իր կեանքը սկսած է իրբու լրագրավաճառ տղայ և հեռագրող : Գիւտեր ընել սկսաւ երբ տանընթ տարեկան էր , և անկէ ի վեր կը շարունակէ նոյնը : Գիւտ ընելը անոր պաշտօնական գործն եղաւ , և լաւ վարձատրուեցաւ անկէ : Սէր Էտիսը կոչուած գիւտը իր ծագումը անոր կը պարտի , և ինք դեռ երեսունընկուոր տարեկան չկար երբ հնարեց երկեակ և քառեակ հեռագրութեան գրութիւնը , մանրաձայնը , ձայնագիրը և ելեկտրական (incandescent) լամպարը , մեծաձայնը , դեղադէտը , երկաթ հանածոյի մագնիսական գործողութեան գրութիւն մը , և անկէ ի վեր շարունակ աշխատած է իր ելեկտրական բախտոյն վրայ կառք քաշելու փորձեր կատարելու , միեւնոյն ժամանակ քսանեակներով կարեւոր գիւտեր ընելով :

Էտիսըն թէեւ հասուն տարիքի մէջ կը գտնուի , սակայն տակաւին երիտասարդի կը նմանի , հակառակ իր ձերմակ մաղերուն : Ան լաւ պահպանուած զիտնականի աղուոր օրինակ մըն է : Յաջողութեան մասնաւոր պատճառը թերեւս անոր այս պահպանութիւնն է . բայց ամէն ձեւ զեղխութենէ հրաժարումը , աւելի մեծ դեր կատարած է : Այն պերճանքները զորոնք կը գնէ զրամը , հրապուրիչ չեն անոր բաց ի անոնցմէ որոնք իր գործը աւելի կը զիւրացնեն և պարզ կ'ընեն : Իր ահագին հարստութեանէն առատաձեռնութեն կը ծախսէ զիտութեան յառաջացման համար : Իր բնաւորական աշխատանոցը կատարելագործութեան հրաշալիք մըն

է , և իր գիտական մատենագրանը ընտրելագոյնն է երկրի մէջ : Երկոտասնեակներով մարդիկը որոնք իր տեսչութեան ներքեւ և իրեն հաշուոյն կը գործեն , բան մը կը ծծեն իրենց պետին մտաւորական տրամադրութենէն : Դրութիւն , կարգ , կանոնաւորութիւն կայ ամէն տեղ և ամէն բանի մէջ : Ոչինչ կը վրիպի այդ մարդուն մտքէն , որ տէրն է Արեւմտեան Օրէնքի շքեղ աշխատանոցին , ի նիւ ձըրդի :

Թէ էտիսըն , ինչպէս միացուց նաեւ առեւտրական բնագոյն հնարիչի բնագոյն հետ , կ'ըսուի բուն իր լեզուով երբ կը ձգնէր ելեկտրական լամպարը քշել իր յաճախորդներուն : Այն ատեն նոր բան էր աշխարհ , և նման ուրիշ նոր բաներու , չուկայի մէջ չէր ծախուեր , և մարդիկ նախապաշարուած էին փոփոխութիւն ընելու դէմ : «Մենք չունէինք բան մը ,» ըսաւ , «և ստիպուած էինք որ մեր լամպարները , մեր փնթիկները մենք շինենք և ելեկտրական հոսանքը բաշխելու կերպ մը գտնենք : Այնուհետեւ կազմող գործածողները համոզելու էինք թէ ելեկտրականութիւնը աւելի աղէկ է իրենց համար : Այդ էր մեր լուծելու խնդիրը : Զանիկա լուծեցի Ստորին Նիւ Եորքը բաժնետիր խառնուածներու , իւրաքանչիւրը հինգ տնայտնութի երկայնութեամբ , և իւրաքանչիւր հատուածի վրայ պահակ մը դրի : Սա՛ չաբաթ երկու իրիկուն — չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը — կը հսկէր և իւրաքանչիւր վառած լամպարը կը նշանակէր : Ամէն մէկ անգամուան գործը կէս ժամ կը տւէր : Ասով թիւեր ձեռք բերինք , և իրօք մեր հաշիւները շիտակ ելան : Կրնայինք երթալ Նիւ Եորքի մէջ ուրէ մարդու և ըսել անոր թէ իր կազմ ճիշդ ո՛րչափի կ'ըլլար իրեն : Այս բանը յաճախ մեծ զարմանք յառաջ կը բերէր : Վասն զի կազմողները չէին գիտեր թէ մենք ինչպէս կը հանէինք այս թուանշանները : Կը յիշեմ թէ անգամ մը մեր փաստաբանը ըսաւ վաճառականին թէ «Զեք տանը կազմ 30 տուարի կ'ըլլայ ձեզի » : Ատկէ աւելի ծախքով կ'ըլլէ անիկա՛ , ըսաւ վաճառականը և իր թուղթերուն մէջէն հանեց տոմսերը և ցուցուց թէ անոնք միջին հաշուով 80 տուարի կ'ըլլին : Մեր փաստաբանը պնդեց թէ իր թուանշանները շիտակ են : Ասիկա պատճառ եղաւ քննութիւն մը կատարելու , և հաճախ ճեղքուած մը գտնուեցաւ կազմադիրին տաննայող կողմին վրայ , որուն պատճառաւ եղած էր այդ չափազանց սպառումը » :

Աշխարհ բաւական լսած է , անուղղակի կերպով , Էտիսընի ելեկտրականութիւն միջերդ բախտոյն վրայով , որու նպատակն է ելեկտրականու-

թիւն բաշխել այնպէս ածան և վստահելի կերպով ինչպէս կազմ, բայց մեծ հնարիչը այս մասին քիչ ծանօթութիւն տուած է հանրութեան, այն պատճառաւ որ քիչեր պիտի հասկնան իր առջեւ ելող մեծ դժուարութիւնները: Ինք բացարձակ հաւատք ունի անոր վրայ, և իր անհուն երկայնմտութեան և յարատեւութեան վրայ դադախարմը կարելի է առնել անոր վրայ գործելու իր կերպէն: Փորձառարար դառաւ թէ ամբողջ տարի մը պէտք է պատշաճօրէն մթերման բախտոյի փորձեր կատարելու համար: Եւ երբ իր քննութեան մէջ դժուարութիւններ կ'ելլէին, նոր դարգացումներ և մեքենաներ պէտք կ'ըլլային զանոնք վտարելու համար: Հուսկ ուրեմն որոշեց ժամանակ յատկացնել և հետադարձութիւնը կատարեալ ընել: Մտախառն և թուղթ առաւ և ցանկ մը պատրաստեց ամէն կարելի բաներու որոնք արգելք կրնային ըլլալ բախտոյներուն շինութեանը: Երբ ամէնն ալ նկատի առաւ, դառաւ որ կարելի անյաջողութիւններու 400 պատճառներ կան: Այս բանը զինք չվհատեցուց սակայն, այլ ինք շարունակեց զանոնք փորձել իւրաքանչիւրը ուրոյն ուրոյն: Ընտրեց վեց բջիջներ, 400 առարկաներու իւրաքանչիւրը փորձելու համար: Գրեթէ տարի մը տեւեց այս դժուարութիւնները զանելու գործը, բայց հաստատամտութեամբ և յարատեւ ջանքով ամէնուն ալ յաղթեց, այնուհետեւ յառաջ ընթացաւ զանոնք դարմանել, Հաւանօրէն աշխարհ երբեք պիտի չհասկնայ խորհուրդի և աշխատութեան քանակը որ երկարակամութեան մթերման բախտոյի պատրաստութեան համար արուեստաւ, երբ հուսկ ուրեմն կատարեալգործուի այն: Շատեր թերեւս պիտի ըսեն, «Ի՞նչ պարզ է եղեր. ինչո՞ւ մէկը չխորհեցաւ առաջ»: Եւ յոյժ, արդարեւ ինչո՞ւ: Վասն զի ուրիշ ոչ ոք յօժարեցաւ այդ գործին տալ այնքան շատ ժամանակ և այնքան խիստ աշխատութիւն:

Բոլոր քաղաքակիրթ անձինք ուրախութեամբ լսած են թէ Մ. Էտիսըն ազաբնիւթ է իր վերջերս ունեցած ջղախի տկարութենէն, և տակաւին աշխարհի պիտի նուիրէ իր չքեղ հանձարին օրհնութիւնները:

ՈՒԺԵՂ ԵՐԻՏԱՍՍՐԻ ՄԸ

Նիւ Եորքէ ծան Ի. Կրէնճըր կերակուրի և մարմնամարզի խնամալ գրութեան մը հետեւելով ցարդ տեսնուած ամէնէն ուժեղ երիտասարդն ըլլալու պատիւն ունի: Կրէնճըր այսպէս ընել առաջնորդուեցաւ կարգալով յօդուած մը զոր գրած է Հորէյս Ֆլէյքը, սա խորագրին ներքեւ, Մարտի 1-ին:

120 ֆութ աստիճան: Կրէնճըր որոշեց Մ. Ֆլէյքըրի մեթոտներուն հետեւի: Սկսաւ կատարելապէս ծամել իր բոլոր հաստատուն ուսեստները, և ումպ ումպ առնել հեղուկ կերակուրները: Շուտով հասկըցաւ թէ օրուան մէջ երկու անգամ ճաշելու միայն պէտք ունէր: Իր ոյժը փորձի դրուելու օրը՝ միայն մէկ անգամ կը ճաշէր, առաւօտուն աւելցնելով քիչ մը պտուղ:

Ճիշդ 5,002 անգամ, երկու ժամու և տասնըինը վայրկեանի միջոցին, անընդհատ ըրաւ ծունկ ծնելու և շիտկելու մարզանքը, իբրեւ տոկալու փորձ — առկալու կարողութիւն չափելու բոլոր փորձերուն մէջ ամէնէն դժուարը և ամէնէն ցաւազինը: Անկէ առաջ արձանագրուած ամէնէն բարձրն էր 3,000 անգամ: Կրէնճըր մարզանքի սկիզբը 145 լիպրա կը կշռէր, և աւարտումին՝ 140 լիպրա: Բառական խմատով այրած էր հինգ լիպրա մկան, հիւսկէն և միւս երկու ժամու և տասնըինը վայրկեանի մէջ, ծունկը վտփոխակի ծնելով շիտկելով վայրկեանը 32—34 անգամ:

ՅՕՂՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

«ԲՐԻՍՏՈՆԵԱՅ» ԱՆՈՒՆԸ

Գրք. ԺԱ. 26

Պենտեկոստէի օրը Եկեղեցիին հիմնարկութենէն ի վեր 10 տարի անցած էր, երբ «ամէնէն առաջ Անտիոքի մէջ աշակերտները Քրիստոսի անուանուեցան»: Ստեփանոսի մահուան առթիւ սկսուած հալածանքին պատճառով շատեր «ցիրուցան» եղան մինչեւ Փիւնիկէ, Կիպրոս և Անտիոք: Ասոնցմէ ոմանք զՔրիստոս կը քարոզէին միայն Հրեաներուն, իսկ «Կիպրացի և Կիւրենացի մարդիկ» Հելլենացիացի և Յոյներուն ալ կը քարոզէին: Այս վերջինք ծննդեամբ Յոյներ ըլլալով լայնախոհ էին, և կրնային քարոզել ամէնուն անխտր: Եւ Անտիոք եղաւ «առաջին» տեղն ուր Աւետարանը քարոզուեցաւ առանց ազգային խտրութեան:

Քրիստոսի հետեւողները մինչեւ հիմա զիրար կը կոչէին «Աշակերտներ», «Եղբայրներ», «Հաւատացեալներ», «Սուրբեր», և Հրեայք կանուանէին զանոնք «Գալիլեացիներ», «Նազովրեացի Աղանդ», «Հերձուածող»: Յոյք կամ Հուլմայեցիք ալ կը համարէին զանոնք իբր մի Հրեական նորօրինակ և կարեւոր աղանդ: Սակայն Անտիոքի անուանակոչումէն ետքը «Քրիստոնեայ» անունը դործածական եղաւ:

Բայց ինչպէս քաջամարտաւոր այս անուն:

Ուշագրաւ պատմական ծագում ունեցող ուրիշ անուաներու պէս՝ «Քրիստոնեայ» անունին ալ զօրութիւնն աւելի աղէկ պիտի ըմբռնենք, եթէ կարենանք ծանօթանալ ասոր ծագման պատմական պարագաներուն։ Յիրաւի այս մասին պատմական ստոյգ բան չենք գիտեր աւելի քան որ ըստած է Գործ. ԺԱ. 26-ի մէջ։ Սակայն ինձ թուած է թէ պատմականի չափ արժէք ունին հետեւեալ խորհրդածութիւնները, որոնց հանդիպած եմ Սամուէլ Քոքսի մէկ գործին մէջ։

1. Բոլորովին յայտնի է որ Յիսուս ինքը չտուաւ այս անուն իրեն հետեւողներուն։ Ոչ ալ կրնանք ընդունիլ թէ ուղղապէս Աստուածային թելադրութեամբ տրուեցաւ անիկա։ «Անուանուեցաւ» թարգմանուած բառը յիշուի գործածուած է կապակցութիւններու մէջ ուր Աստուած, կամ անոր կողմէն հրեշտակ մը, պատգամ կու տայ տեսիլքով կամ երազով։ Սակայն երաշխաւորեալ չենք հաւատալու թէ Քրիստոնեայ անունը ուղղապէս Աստուածային ծագում ունի, քանի որ գերբնական յայտնութեան կամ պատգամաւորութեան ակնարկող պարագայ մը չունինք մեր առջեւ։

2. Ստուգապէս կրնանք ըսել նաեւ թէ հաւատացեալներ իրենք չյօդինեցին։ Իրողութիւնը սա է որ մինչեւ երկրորդ դարուն սկիզբներ ոչ մէկ հաւատացեալ կը կոչէ ինքզինքը կամ եղբայրները «Քրիստոնեայ»։ Առաք. Հարց նախնադուներն, Կղեմէս Հռովմայեցիին, առ Կորնթացիս գրած թուղթին մէջ չգտնուիր այս անուն։ Առաքեալներէն ետքն իսկ Քրիստոսի հետեւողները զիրար կը կոչեն, տակաւին, «Աշակերտներ», «Եղբայրներ», «Սուրբեր»։ Իրաւ որ Ն. Կ.ի մէջ ուրիշ երկու տեղ գործածուած է «Քրիստոնեայ» (Գործ. ԻԶ. 28, Ա Պետ. Դ. 16)։ Բայց Ագրիպպոս ինք Քրիստոնեայ չէր, և իր ոճը արհամարհո՞ւմ գէթ զժկամակ կ'երեւի։ Եւ Պետրոս առաքեալ կը գործածէ զայս հաւատացիւոց հակառակորդներուն բերնէն, որպէս թէ կ'ուզէ ըսել — «Թող անոնք իրաւամբ չկոչեն զձեզ քոյ կամ Ժառանգաւոր»։ Բայց եթէ նախատանօք կը կոչեն Քրիստոնեայ, մի՞ ամէնաք ասոր համար, այլ փառք տուէք Աստուծոյ։

3. Եւ ոչ կրնանք կարծել թէ Հրեայք տուին այս անուն։ Զի «Քրիստոս» անունին Երբայեցիներէն «Մեսիա» ըլլալուն համար, անոնք պիտի ուզէին յաւատ մեռնիլ քան այս անունով յորջորջել «Նազովրեցի» իրեն հետեւողներուն վրայ։ Անոնք չէին որ ըսին Պիղատոսի, «Մի՛ գրեր Յիսուս Նազովրեցի, Լատինար Հրեայ»։ «Քրիստոնեայ» կոչելով նոր «ճամբայ»ին հետեւողները, գէթ անուանապէս

ընդունած պիտի ըլլային անոնց առաջնորդին Մեսիայութիւնը, կամ գէթ յաւերժացուցած պիտի ըլլային անոր յիշատակը։ Այս անկարելի էր Հրեայ նկարագրին։ Ընդհակառակը «Գալիլացի» կը կոչէին զանոնք, զի Գալիլիա Պաղեստինի ամէնէն անարգ գաւառը կը համարուէր, և կամ «Նազովրեցի»։ զի Նազարէթ ալ Գալիլիայի ամէնէն անարգ գեղը կը ճանչցուէր։ Թալմուտին մէջ այս վերջին անունով կը յիշուին Քրիստոնեաները, և մինչև այսօր Արաբներ Նազալէ կը կոչեն զանոնք։ Աժմու Հրեայք սակաւին դժկամակ են «Քրիստոնեայ» ըսելու, այլ կը կոչեն, գէթ իրենց առանձին խօսակցութեանց մէջ, Կոչէ՛, որ կը նշանակէ Եղբայր կամ անհասար։

4. Ուրեմն, որմէ՞ տրուեցաւ այս անուն։

Կը մնայ ըսել, Յոյներէն և Հռովմայեցիներէն։ Ասկէ աւելի հաւանական աղբիւր չենք կրնար մտածել։ Տեսան ասոնք թէ ցարդ իբր Հրեայ նոր ազանդ մը ճանչցուած խումբը չէր բաղկանար միայն Հրեաներէ, այլ կը պարունակէր առ հասարակ ամէն լեզուէ և ազգէ մարդիկ։ Տեսան թէ անոնք կը թշնամանուէին և կը վնասուէին Հրեայներէն ամէն տեղ։ Տեսան թէ վերջապէս կը կազմէին ինքնուրոյն կարգ մը, որու պէտք էր յատուկ անուն մը տալ։ Ահա «Քրիստոնեայ» անունին ծագման ամէնէն հաւանական առիթը այս ըլլալ կը թուի։ Եւ աղէկ որ անոնք այս անունով որոշեցին Քրիստոսի հետեւողները, զի ասկէ յարմար և աւելի անոյ լինչ անուն կրնային տալ։

Ի՞նչ չարժանութիւնով, արդեօք, Անտիոքացիք «Քրիստոնեայ» անուանեցին զանոնք։ Անտիոքի ժողովուրդը շատ ճարտար էր՝ անոնք կը լսէին Զուարճութեան համար ծաղրանուններ տալու մասին անզուգականապէս հանճարեղ ժողովուրդ մէկին, խեղկատակ և ծաղրածու, կ'ըսեն պատմիչները։ Իրենց հեգնական և քամահրական նրբամտութիւնը կը գործածէին։ Ուրեմն ասանկ մարդոց համար բնական և զիւրին էր անուն մը յատկացնել նոր «ճամբայ»ին հետեւողներուն։ Իմանալով թէ Քրիստոս աղքատ գիւղացի մը եղեր է, անարգուած և իբր չարագործ խաչի վրայ մեռած «Քրիստոնեայ» անունէն զատ ուրիշ մը չէին կըրնար գտնել ծաղրելու և զուարճաբանելու համար։

Սակայն ինչ որ այն ատեն Անտիոքի մէջ ըսուեցաւ նախատիքի համար, այսօր ամէն տեղ մեր Տէրոջ անունը կանչողներուն փառք և պարծանք է։ Ի սկզբան խաչն ամէնուն ատելի էր, ոչ միայն իր չարչարանքներուն համար, այլ մանաւանդ անոր հետ զուգորդուած նախատական զգա-

ցումներուն համար : Բայց հիմա , աշխարհի կարեւորագոյն մէկ մասին համար փութի նշանակ է այն : Միայն անուանապէս Քրիստոնեաներն իսկ , հիմա , մեծապէս վիրաւորուած կ'զգան ինքզինքնին երբ ըսուի թէ իրենք ճշմարիտ Քրիստոնեայ չեն :

Մեր խորհրդածութիւնը փակենք դործնական պատշաճեցումով : Քննելէ ետք պարագայները , որոց մէջ ծագում առաւ մեզի ամէնուս սիրելի եղող Քրիստոնեայ անունը , արժան է տեսնել թէ անոնք ի՞նչ լոյս կը ձգեն անոր նշանակութեան վրայ և մեզի ի՞նչ կը սորվեցնեն :

Անտիոքի բնակիչներն ի՞նչ շարժառիթով ալ «Քրիստոնեայ» անուանած ըլլան մեր հին եղբայրները , տակաւին անոնց նպատակն էր ճանչնալ և որոշել զանոնք իբր ուրոյն դասակարգ մը : Սակայն Յոյնք և Հռովմայեցիք մէկտեղ այս անունը տալու ատեն , հաւանականաբար կը տարբերէին անոր նկատմամբ իրենց խորհողութեան և ըմբռնումին մէջ : Առաջինք իմաստասէր և դիմանական ժողովուրդ ըլլալով թերեւս կը մտածէին Յիսուսի վրայ որպէս թէ փիլիսոփայի մը վրայ : Անանկ որ , ընդունելով հանգերձ թէ Անտիոքացիք արձամարտող զգացումով կը գործածէին այս անունը , Յունաց միտքն էր ըսել թէ Քրիստոսի հաւատացողները կը հետեւէին անուս , անարգ և խաչեալ Յիսուսի մը , և ոչ թէ իրենց փիլիսոփայներէն մէկուն պէս հռչակաւոր իմաստունի մը : Եւ Հռովմայեցւոց միտքն էր ըսել թէ Քրիստոնեաները կը հետեւէին խեղճ և աննշան անապատականի մը :

Սորհելու այս երկու եզանակները մեզի երկու տարբեր լոյսեր կուտան Քրիստոնեայ անունին նկատմամբ :

1. Ի՞նչ կը սորվենք Յոյն խորհելու կերպէն :

Աղեքսանդրիայէ ետքը Անտիոք գլխաւորապէս Յոյն ազդեցութեան տակ կը գտնուէր իմացական տեսակէտով : Հոս բնակող Հրեաներ իսկ , մեծաւ մասամբ Հելլենացի ըլլալով , Սբ. Գիրքերը կը հասկընային Յոյն փիլիսոփայութեան լոյսով : Եւ Հռովմայեցիք Յոյն դպրոցներու մէջ կ'առնէին իրենց կրթութիւնն ու արուեստը , փիլիսոփայութիւնը և բարոյականները : Տարակոյս չկայ թէ հոս շատեր կային հետեող մեծ իմաստասէրներուն , որպէս Պիլթագորասի , Պլատոնի , Արիստոտէլի , Եպիկուրոսի , ևն. : Եւ իւրաքանչիւր կարգ կը կոչուէր իր առաջնորդին անունով Պիլթագորեան , Ստոյիկեան , Եպիկուրեան , ևն. : Բնական էր , ուրեմն , Քրիստոնեան կամ «Քրիստոնեայ» անուանել զանոնք որք կը հետեւէին Յիսուս Քրիստոսի : Ըսել է թէ , Յունաց խորհելու կերպէն դատելով , Քրիստոնեայ

այն է որ կ'ըսուէին Յիսուս Քրիստոս Վարդապետութիւնը և կը հետեւէին Անոր : Եւ արդարեւ այսպէս չէ :

Արդ , մենք կ'ըսենք և կը պարծինք թէ Քրիստոնեայ ենք : Այս աղէկ : Բայց իրօք այնպէս ենք որպէս կը նշանակէ մեր անունը : Ճշմարտապէս կ'ընդունինք վարդապետութիւնները , և դործնականապէս կը հետեւինք օրինակին Անոր որուն անունովը կը կանչուինք : Արդարեւ «Աստուծոյ եւ կամ վարդապետ» է ան մեզի : Արդարեւ «ճամբուն , ճշմարտութիւնը , և կեանքն» է ան մեզի : Սորվելու և աղբիւր համար իսկապէս կ'ընդունինք զայն , և կը հետեւինք անոր : Անտիոքացիք կրնային վկայել թէ մեր հին եղբայրները ամէն բան թողելով Յիսուս Քրիստոսի հետեւին կ'երթային — հիմա մենք այսպէս կը ճանչցուինք : Ան զինքն օրինակ տուաւ մեզի որ իրեն պէս սիրենք և խոնարհական գործեր կատարենք : Նախատուեցաւ , բայց չնախատեց . չարչարուեցաւ , բայց սպաննալիք չըրաւ . մինչև վերջը համբերեց , և ինքզինքը արդարութիւնով դատողին յանձնեց . ահա այսպէս «մեզի օրինակ թողուց» որպէս զի իր շաւիղներուն հետեւինք : » Կը հետեւինք : Մեր շատ սիրուն և յաճախ երգած երգերէն մէկն է 406ը : Ընթերցող բարեկամս , կեցիր . . . և խիղճով խօսէ . . . միշտ իրաւ կ'ըսես , երբ ամէն այս երգը երգելու ատեն լըր ահագն իրարու վրայ կ'ըսես ,

«Ես աշակերտ միշտ գտնուիմ ,

Եւ հետեող հաւատարիմ : »

Ո՛հ , գոնէ այս երգը երգելու ատեն անկեղծ ըլլանք , զի ոչ ոք արժանի է «Քրիստոնեայ» կոչուելու՝ երբ չհետեւիր Յիսուսի իբր «աշակերտ» : «Աշակերտները» Քրիստոնեայ անուանուեցան :

2. Եւ ի՞նչ կը սորվենք Հռովմայեցւոց խորհելու կերպէն :

Ասոնց համար «Քրիստոնեայ» պիտի նշանակէր , յաւէտ , Քրիստոսի լինածն , կամ անոր կոտակից : Ասոնք կ'ըմբռնէին որպէս թէ Աւետարանի հասարակ ջոշները Քրիստոսի հետ ունէին այն յարաբերութիւնը , զոր ունէին Պոմպէոսեանք Պոմպէոսի հետ , կամ Կեսարեանք Կեսարի հետ : Ամէն անգամ երբ Հռովմէական կառավարութիւնը կը տագնապէր խնդրով մը , քաղաքացիներուն իւրաքանչիւրը կ'որոշէր թէ ո՛ր կողմը բռնելու էր : Եւ երբ ոք կուսակից ըլլար մէկուն , անոր համար ամէն բանի յանձնատու կ'ըլլար և կը պաշտպանէր անոր փաստն և իրաւունքը , մինչև մահու գնով : Արդ , ասանկ ժողովուրդի մը համար աւելի բնական էր նկատել զՅիսուս Քրիստոս իբր քաղաքական առաջնորդ մը : Այս նկատումը կը յայտնուի Պիղատոսի

ապարանքին մէջ, երբ Հրեայք դիտնալով Հոռոմայեցեոց մտքին այս ուղղութիւնը՝ կը ջանան ներկայացնել զՅիսուս իբր խռովարար մը, նաեւ Գործք Առաքելոցի բոլոր այն մասերուն մէջ ուր առաքեալը կը հանուին Հոռոմէական ատուաններու առջև: Պիղատոս, Փիլիքս, և Փեստոս պիտի չմիջամտէին թէ Յիսուս և իր հետեւորդները չներկայացուէին: Հոռոմայեցեոց համար «Քրիստոնեայ»ները Նազովրեցի Յիսուսին կոչուէին իսկապէս իսկ:

Արդ, այսպէս ըլլալու ևն Քրիստոնեաները Յիսուսի յարաբերութեամբ, հոգեւոր առումով, զի անոր թագաւորութիւնն «աս աշխարհէս չէ»: Երբ կ'ըսենք թէ Քրիստոնեայ ենք, այդու կը խոստովանինք թէ Ան է «մեր հաւատքին Առաջնորդը և Կատարողը», մեր «փրկութեան Առաջնորդը», թէ «Ինքը Օծեալ Տէր է», «Թագաւոր թագաւորաց և Տէր տէրանց», և թէ մենք ալ անոր հպատակները և ծառաներն ենք: «Քրիստոնեայ եմ» ըսել, համալոր է ըսելու «Ես իմ անշնորհքը չեմ, ԲՐԻՍՏՈՍ ԵՆՍ ՏԵՐՍ»: Այսու կը դաւանինք թէ չարին և բարիին, սուսին և ճշմարիտին, և լոյսին ու խաւարին կոիւններուն մէջ բռնած ենք Քրիստոսի կողմը: Բայց այսպէս ենք իրօք, ընթերցող: Ո՛հ, մի գուցէ արժանի եղած ըլլանք անոր յանդիմանութեան թէ, Ինչո՞ւ զիս Տէ՛ր, Տէ՛ր կը կոչէք, քացի ըսածս բաները չէք կատարեր: Քրիստոնեան աւանդանքի համամիտ, համակիր և գործակից է Քրիստոսի: Քրիստոնեան խաչին տակ կեցող մէկն է, մէկը՝ որ միշտ պատրաստ է Աստուծոյ կամքն ընել անձնուրացութեամբ, անձնութեամբ և ամէն զոհողութեամբ: Մենք այսպէս ենք: Չենք կրնար «ծառայել Աստուծոյ և մամոնայի»: Մեզի պէտք է միշտ մեղքի հակառակ կենալ: Ահա այս է Քրիստոնեայ ըլլալ:

Մ. Ազիզ

Ա. Զ. Ե. ՂՈՅԵԱՆ

ՄԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Քրիստոսի շարժարանայ շաբաթը

Ապրիլ 19 — 25

Կէր. Մար. ԺԱ. 1—11: Ընդունելով զՅիսուս մեր հոգեւոր թագաւորը, և նուիրելով մեր ամէն ունեցածը անոր սիրոյն համար, պարտինք ծառայել անոր: Երբ ան՝ մեզ իր սիրոյն ամենաթանկ առարկան ըրած և մեզի համար ի Գեթսեմանի և անկէ ի Գողգոթա դացած է, զմայլելի սիրով և

հնազանդ կամքով. մենք ալ կը հետեւինք իրեն:

Բշ. Մար. ԺԱ. 12—19: Յիսուս փափաքած է Աստուծոյ տաճարը ընել ճշմարիտ աղօթքի տուն: Իսկ սիրտդ իբրև Աստուծոյ տաճարը աղօթքի տուն մըն է: Այսպէս է, քու տունդ, քու խանութդ, և քու եկեղեցիդ որուն անդամն ես:

Գշ. Մար. ԺԲ. 1—11: Չարչարանաց չարթուն մէջ այս օրն է ամէնէն աւելի դէպքերով լեցուն օրը: Այս համարներուն մէջ յիշուած առածին համեմատ Յիսուս զանազան միջոցներ ի դորձ կը գնէ, որպէս զի Իսրայէլի ժողովուրդը պատրաստէ իրենց պարտականութեանց:

Դշ. Մար. ԺԴ. 1—11: Երբ Յիսուս իր ջանքին մէջ անյաջող ելաւ ի մասին Իսրայէլի ժողովրդեան պարտականութիւնը իրենց զգացնելու, ինք՝ այս Հինգշաբթին նուիրեց խորին ու լոյս խորհրդոց, մինչ անդին իր թշնամիներն ու Յուդա դաւ կը նիւթէին իրեն հանդէպ: Այսօր թող մեր ուշադրութիւնը դառնայ մեր այն մեղքերուն որոնք պատճառ եղան մեր Տէրոջ չարչարանքներուն, և այն Աստուածային սիրոյն՝ որ յայտնուեցաւ մեզի մեր մեղաց քառութեանը համար, և մեր սիրտերը մեր Տէրոջ թող նուիրուին, զղջու մով և հաւատով:

Եշ. Մար. ԺԴ. 12—26: Վերջին ընթերցելի առածները, Յիսուս իր աշակերտները յորդորեց անձնաքննութիւն ընել, և ամէն մէկը ստիպուեցաւ, «Մի՞թէ ես եմ, Մի՞թէ ես եմ», ըսել: Այս չարթուն միջոցին մենք ամէն մէկս քննենք մեր ներքին վիճակը և Քրիստոսի նկատմամբ մեր ճշմարիտ դիրքը որոշենք:

Ուր. Մար. ԺԵ. 29—37: «Ուրիշները աղատեց, ինքզինք չկրնար ազատել»: Այո՛, այս տեսակէտէն զարմանալի է Քրիստոսի փրկութեան ծառայութիւնը, իր վիշտը մեր մէջ խաղաղութիւն յառաջ կը բերէ, անիկա մահուամբ կը կենդանացնէ, պարտութեանը մէջ յաղթող կը հանդիսանայ, տկարութեանը մէջ կը փորձէ: Խաչը՝ պատկն է անոր: Այսօր խաչով պարծենանք:

Շք. Մար. ԺԵ. 38—47: Այս առիթով կարդա նաեւ Հոռով. Զ. 4—8 համարները: Քրիստոս մեռաւ և գերեզման դրուեցաւ, դու ալ Անոր հետ մեղքի մեռնելով մէկտեղ թաղուէ, մինչև որ վերակենդանանաս այն նոր կեանքով որ Անոր մէջ կը գտնուի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք, Հոռմի Օսմ. դեսպան Բէշիա փաշա երկուշաբթի Կայս. Պալատ երթալով հրաժեշտ առաւ և յետոյ Հոռմ ուղևորեցաւ Արևելեան ճեպընթացով, ուղևեցութեամբ իր որդւոյն և նոյն դեսպանատան կցորդ Զիեա պէյի: — Լոնտոնի Օսմ. նոր դեսպան Րիֆաթ պէյ, նախորդ դեսպան Աթէնքի, անցեալ հինգշաբթի իրիկուն Կ. պոլիս ժամանեց, և ուղևակի Կայս. Պալատ դնաց: — Ձեռնհաս իշխանութեան որոշմամբ ժառանգութեան և Խնէքալի գործողութիւններու համար ունէ պետական տուրք պիտի չպահանջուի, ուստի զեկոյցներ եղած են որ այս որոշման տրամադրութեան հակառակ չգործուի: Նաև տեղեկագրուած է թէ թէմէթթիւի տուրքին նոր կանոնագրին համաձայն կարևոր վաճառատուններու գրագիրներուն և գործաւորներէ զատ միւս ծառայողներուն համար ալ երեք աստիճանի վրայ կարգ մը աւելցուի՝ 500, 250 և 150 դահէ բաղկացած: — 1907ին Քրէտի Լիոնէի դուռ շահը եղած է 34,110,630 Փր. 1906ի 34,607,449 Փր. ին դէմ: Շահաբաժին որոշուեցաւ 55 Փր.: 25 Քրանքը պիտի վճարուի Մարտ 25ին և 30 Փր.՝ Սեպ. 25ին: — Ապահովութեան սընտուկին վարչութեան համար նոր չէնքի մը հիմնադրեքը կատարուեցաւ նախընթաց չաքաթ օր Պոլիս, ձգալօղլու, Զինուորական Հանգստեան թուղակի չէնքին դէմ: — Խապէօյի հրկիզեալներուն իբրև նուէր հաւաքուած տնական կարասիներ և ղանազան գոյքեր կիրակի օր բաշխուեցան հրկիզեալ երեք հարիւր ընտանիքներուն: — Ծաղկախոտ ծագած է Ենիքէօյի մէջ, ուր մասնաւորապէս Այ Նիքոլա թաղին մէջ մի տունը երկու երեք հիւանդ կը գտնուի:

Նահանգներ. Նորվեգեան կառավարութիւնը հիւպատոսութիւն մը հաստատեց Պրուսայի մէջ և դեր-հիւպատոս կարգեց տեղւոյն մետաքսի գործարանատէրերէն Մ. Պլար Սթորը: — Երկրագործական Դրամատան մասնաճիւղին համար Իզմիրի մէջ նոր և ընդարձակ չէնք մը պիտի կառուցուի: — Երուսաղէմի գաւառին Պէտրոսեպու գաւառակին մէջ Երկրագործական վարժարան մը պիտի հաստատուի, որ երեսունընիւթ աշակերտ պիտի պարունակէ: — Պէքովէ գիւղին մէջ (Մանասթըր) 5, Պոտիմէրչէ գիւղին մէջ (Փէրլէփէ) 2 Յոյն ասպատակներ ողջ ձերբակալուած են: — Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կը քննէ Գոնեսայի

դաշտին տեղագրական երկու նոր քարտէսները: Մօտերս պիտի սկսին նոյն դաշտին ոռոգման աշխատութիւնները: — Վերին Եդիպոսի մէջ Նեղոս գետին արեւմտեան կողմը վերջերս կատարուած պեղումներէն հնագիտական տեսակէտով շատ կարևոր հին դամբան մը գտնուեցաւ, որ Քրիստոսէ 1,400 տարի առաջուան փարաւոնի մը կը պատկանի: Կարմիր մարմարիոնէ շատ արժէքաւոր դագաղ մը երևան հանուեցաւ բայց գոհարեղէններու են. հետք չէ գտնուած: — Յորդառատ անձրևներու պատճառաւ Լըճէի և Մատէնի լեռներու ճիւղներն հալեցան, Տիգրիս գետը յորդեց և Տիարպէքի զարտեղներուն առջևէն մինչև Գարշընա գայի Գաթըր Ենէ գիւղը տարածուող մասը լիսուեցաւ: — Պրուսայէ կը գրեն թէ վերջին ցուրտերը լիսած են պողատու ծառերուն, որոնք ծաղիկ բացած էին: Թթենիներուն փթթումը ուշացած ըլլալով, այս օգերէն անլիսա մնացած են անոնք: — Վանայ նահանգին մէջ գտնուած ճահիճները օդին ապականուելուն պատճառ կ'ըլլան: Այս պատճառաւ ջրանցքներ պիտի չինուին, որպէս զի ջուրերը հոսին, նաև Էփսոսի ծառի մատաղատունիկեր պիտի տնկուին:

Ա. Ե. Ժող. Իզմիրի գաւառի Միսիոնար Վեր. Տր. Բ. Ձէյմպըրս մայրաքաղաքս եկաւ դիմաւորելու իր երէց որդին Ռոպըրթ Ձէյմպըրս որ իր ուսանողութեան չրջանը աւարտած ըլլալով, կը վերադառնար Գերմանիայէ: Ռոպըրթ Ձէյմպըրս՝ Ռոպըրթ Գոլէճէն ստացած է B. A. (Պատկաւոր Արուեստից), Գանատայի Քինկզ Գոլէճէն՝ M. A. (Վարդապետ Արուեստից) և Միւնիխի Համալսարանէն Ph. D. (Վարդապետ Փիլիսոփայութեան) արագոսներ: Մասնաճիւղ ընտրած է Biology (Կենսաբանութիւն): Իր համալսարանական չրջանին մէջ մասնաւորապէս ուսումնասիրած է գորտի ծագումը, կազմութիւնը և աճումը ու կարևոր դիւտեր ընելով յաջողապէս արժանացած է Cum laudem (Գովեստով անցած) պատուոյն: Համակրելի գիտուն և իր հայրը Պարտիզակ մեկնեցան: — Վեր. Վ. Ամիրխանեան, Տիարպէքի Սեւա. եկեղեցին հովուելու գործը ստանձնած է: — Խարբերդի փոփէստներէն Պուճիզանեան էֆ. որ Էտինպուրկի Համալսարանը զացած էր իր ուսումը կատարելագործելու համար, յաջողած է Լաւադոյն աստիճան շահիլ Իմաստասիրութեան, Հոգեբանութեան, և Քաղաք. Տնտեսագիտութեան ճիւղերուն մէջ: — Իզմիրի Հովիւ Վեր. Յակոբ Թաշճեանի բազմաթիւ բարեկամներ ցաւ ի սիրտ պիտի լսեն թէ մեզի ամէնուս սիրելի այն աշխա-

տաւոր մշակը ծանրապէս հիւանդ է : — Փետրի վերջին չաբաթները Մր. Սինտոր անուն երեք Մէ-ննայի եղբայրներ Հաճնի իրենց որբանոցը այցելելով Լուս. և Աւետ. եկեղեցիներու, զպրօցներու և հիւանդանոցի մէջ քարոզած են ու անկէ մեկնած դէպի Պարզաստին : Յիշեալ որբանոցի տեսուչը Վեր. Թ. Ֆ. Պարքըր իրեն գրել ուղղներուն կը յանձնարարէ հետեւեալ հասցէն

Rev. T. F. Barker

Vineland Ontario Canada

— Անցեալ ամիս Տր. Փոսթ Նէվէհիր և Ա. Գսէրայ այցելած է : Միայն Նէվէհիրի մէջ 300ի չափ հիւանդ նայած և 40-45 վիրաբուժ. գործողութիւն կատարած է : Այս առիթով Տր. Փոսթ և իրեն ընկերացող Յակոբիկ էֆ. Այվազեան հոգ. ժողովներ ունեցած և ոմանց հոգ. արթնութեան միջոց եղած են : — Մարտ 16ին Մր. Պրատն և Միս Պուշ ու Միս Փուշ Տիարպէրի այցելեցին տեղւոյն եկեղեցին միւրթարելու և կ'ազդուրելու համար : Ասոնց կ'ընկերանար Տր. Ուարտ, որ Տիարպէրիի մէջ հիւանդանոց մը հաստատելու պաշտօնը ունի : — Տր. Աթքինսըն, Խարբերդի միսիոնար-բժիշկը, միսիոնարական թաղին մէկ տանը մէջ հիմնած է 10-15 անկողինով հիւանդանոց մը, որ նախաշաւիղն ըլլալ կը թուի՝ ի մօտոյ կառուցանելի հիւանդանոցի մը : Հիւանդներ կ'ընդունուին օրական 5 դահ.ով, դեղագինէ զատ : — Եփրատ Գոլէճի նախագահին կիներ, Միսիս Րիկզ, որ ծննդաբերութեան պատճառով ծանր վիճակի մատնուեցաւ՝ հիմա ապաքինման վրայ է :

Հայ Ժող. Պատրիարք Հայրը անցեալ չաբաթու այցելեց Իւսկիւտարի Ազգ. վարժարանները և ազգու յորդորներ խօսեցաւ ու շաքար բաշխեց ուսանողներուն : — Ն. Սրբազնութիւնը օրհնութեան կոնդակ մը ղրկեց Բագուի Տ. Ներսէս քահանային, իր հեղինակած քարոզագիրքէն 800 օրինակ Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրելուն համար : — Տ. Շահէ Վրդ. Գասպարեան Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին կողմէ Հալէպի Առաջն. տեղապահ կարգուած է : Կեդր. վարչութիւնն ևս հաստատած է այս ընտրութիւնը : Իզմիտի փոխ-առաջնորդ Պարզե Վրդ. ալ Բաբերդի առաջն. տեղապահ կարգուած է : — Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան և մայրաքաղաքի Հայ բժշկական դասին միջև ծագած թիւրիմացութիւնները վերջացած են : Հիւանդանոցի նուագահանութիւնը գեղարուեստական բաժնի կարգադրութիւնը յանձնուած է Մախթո Մանասի : Նուագահանութիւնն պիտի մասնակցին նշանաւոր երգիչներ և երգչուհիներ և նուագածուներ, 40 հոգինոց նուա-

գախումբ մը և Կեդր. վարժարանի երգիչ խումբը : — Ուսումն. Խորհուրդը պատրաստած է մայրաքաղաքի թաղային վարժարաններու 1897-1908 տարիներու մանրամասն մէկ վիճակացոյցը, որմէ կը տեսնուի թէ 1908ին թաղ. վարժարաններու մէջ կան 2,929 մանչ և 2,450 աղջիկ ուսանողներ, որոնց 1,602ը ձրիավարք են, և 168 ուսուցիչներ ու 126 ուսուցչուհիներ : Այս վարժարաններուն ամսական ծախքն է 84,231 դահ., որուն 50,454ը եկեղեցիներու անուակէն, 31,557ը թոշակներէ և 2,220ը նուէրներէ կը հայթայթուի : Ուսուցչական մարմնոցն մէջ կը գտնուին 1 եպիսկ., 6 վրդ. 4 քահանայ և 8 Եւրոպացիներ : — Աւելուած վերթորիս Կայսրուհին և կայսերազուն իշխանները Վեներիկի կղզիները պտոյտի ելլելով յատկապէս այցելած են Ս. Ղազարու Միւրթարեանց վանքը, ուր Միաբանութեան կողմէ արժանապէս մեծարուած ու առաջնորդուած են աչքէ անցնելու Վանքին մատենադարանը, ուսումնարանը, բնական գիտութեանց սրահը, տպարանը, եկեղեցին և այլ շահեկան վայրեր ու իրեր : Կայսերազուն հիւրերը քանի մը ժամ իրենց ներկայութեան սրտիւնը վանքին շնորհիւ յետոյ մեկնած են դոհուսակութեամբ : — Ռուսահայ Պ. Յովհաննէս Ժամհարեան և իր կինը Կատարինէ Երուսաղէմ հասած են, ու մեծ պատիւներով ընդունուած են Պատրիարք Հայրէն և Միաբանական ուխտէն : — Իւլայի առաջին աստիճան շնորհուած է Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին միւմէյերի Հրանտ Պէյ Ապրոյի : — Միւրթէմայիզի աստիճան շնորհուած է Վանայ վաճառականներէն Պետրոս էֆ. Գափամաճեանի, այն ջանքին պատճառաւ զոր ի գործ դրած է տեղւոյն մէջ հացին գինը չափով մը աժանցնելու համար : — Բնիկ Պոլսեցի Տր. Ստեփան Ունճեան Ֆրանսայի Ալլիէ դաւառին Լիւրսի-Լէվի հիւանդանոցին բժշկապետ կարգուած և Օֆֆիսիէ տ'Աքատէմի աստիճանին բարձրացած է : — Տրապիզոնի աշաղուրկ Տ. Գրիգորիս քահանան իր 300 ոսկինոց տուելը կտակած է տեղւոյն եկեղեցիին ուր պիտի պատրաստուի և հոգացուի մինչև յմահ : — Իրենց մահկանացուները կնքեցին Թընկէր Եավէր փաշա 98 տարեկան, Իֆրատ Երազրի խմբագիր Գառնիկ էֆ.ի հայրը Մկրտիչ էֆ. Սինանեան և ծանօթ լուսանկարիչ Յովսէփ էֆ. Ապտուլլան :

Դրամահան. Մարտ 27/9 Ապրիլ

Օսմ. Միաց. Օ. Ո.	103 13	Բումլ. Երկիթղ. ֆր.	178 62
Մէճիտիէ	108 07	Նաբոլէոն	87 20
Մէթակը	101 20	Գրիմից	50
Մանր արծաթ	105 10	Անգղ. ոսկի	110 05
Ռուսիոյ բոլ	92 20	Մանէթ	8 68

ԱՐՏԱՔԻՆ

Ամբիւս . Թայֆի թղթակիցը կը տեղեկագրէ թէ նախագահութեան մասին Մր. Րոզէվելթի աշխարհափարութիւնը ընդունելութիւն պիտի գտնէ ոչ միայն Հանրապետական ընտրելիներէն, այլ Մր. Ուիլքսոնէն, որ ժողովրդական ընդգրկմադիրներուն պէտք է, և որ այս աշխարհափարութեան մէջ կը գտնէ լոկ կուսակցական դիմեր ջնջող բան մը, և երկրին ընդհանուր բարիքին ի նպաստ : — Մր. Րոզէվելթ երկաթուղեաց օրէնքներու նկատմամբ իր աշխարհափարութեան մէջ կ'ընդունի թէ կ'աւտոմոբիլ 64 տարի առաջ այս ինքրին նկատմամբ հանած եզրակացութիւնները կը պատշաճին Միաց. Նահանգներու ներկայ պայմաններուն եւս : Կը ջատագովէ կառավարութեան ազդու վերին տեսչութիւնը, առանց միջամտելու երկաթուղիներու վարչութեան եղանակին : Քանի մը ամիսներէ հետէ Ծովային նախարարութիւնը խիստ քննադատութեան ներքեւ կը գտնուի : Քննադատութեան զլխաւոր կէտը սա է թէ զրահեղէն գօտին ջուրին մակերեսէն ափքան վար կ'իջնայ, որ պատերազմի ժամանակ զրեթէ բանի մը չգար իրեւ պաշտպանիչ : Վիճաբանութիւնը վերաբժարօքեց Նիւ Եորքի Իֆֆֆֆֆֆ ֆֆֆֆ թերթին մէկ յօդուածը, որ կ'ըսէ թէ այժմու հետազօտութիւններուն մէջ կարեւոր տեղեկութիւն զլացուած է : Կը տեղեկագրուի թէ ծովակալ Իվլըս, ներկայ ուղեւորութեան միջոցին գննութիւններ կատարելէ ետեւ տեղեկագիր մը յղած է նաւատորմի վարչութեան և կը յանձնարարէ թէ թեւեւ նաւերը որպէս զի զրահները ծառայեն նպատակին : — Միսիս Հըմֆրի Ուարտ հոչակաւոր վիպագրուհին հիմա Ամերիկա կը զբոսնուի, ուր Խաղաղայրի Ընկերակցութիւնը անոր մասնաւոր պատիւներ կու տայ իր մատուցած ծառայութիւններուն համար Լոնտոնի մանուկներուն : Մանկածանի մէջ (Նիւ Եորքի կեդրոնական հատուածը) երեք միլիոն Անգլ. ոսկի ծախսուած է մանուկներու խաղաղայրեր պատրաստելու համար : Շիքախոյի մէջ 800,000 Անգլ. ոսկի ծախսուած է նոյն նպատակին համար : — Քանի մը միջադէպեր Ամերիկեան կառավարութեան և Քոլումբիոյ Միաց. Նահանգներու մէջտեղ քիչ մը ձգտումի պատճառ եղան, բայց առ այժմ ծանր հետեւանքէ վախ չկայ : — Ամերիկայի մէջ բարձրագոյն դատարարականութիւնը նորէն երախտապարտ կը մնայ Մր. Քարնէկի, որ 1,000,000 Անգլ. ոսկի եւս կու տայ Քարնէկեան Հիմնարկութեանը մէջ ուսուցման յառաջացման համար : Դրամագլուխը հիմա կը հաս-

նի 3,000,000 Անգլ. ոսկի : Նոր գումարը աւելցուած էր Ամերիկեան պետութեան կրթական հաստատութիւններուն մէջ աշխատող ուսուցչաց հանգստեան թոշակին տրուելու համար : Յարգ այդ դրամագլուխէն կը հոգացուէին անհատական դպրոցներու վարժապետներու հանգստեան թոշակները : Մր. Քարնէկի իր նամակին մէջ կ'ըսէ թէ դրամագլուխը ամէն ժամանակի համար է և պարտի ըլլալ մնայուն բարիք արտադրող, և իր երախտագրութեան զգացումը կը յայտնէ որ ինք առանձնաշնորհեալ է, իրեւ տրեւ տես այս հարստութեան, զայն այսօրինակ նպատակի նուիրել : — Ուաշինկթընէ կը հեռագրուի թէ Ռուսիա բողոքած է Ուաշինկթընի կառավարութեան, նկատմամբ ընթացքին Մր. Ֆիլքըրի, Խաղաղի Միաց. Նահանգաց հիւպատոսին, որ կը պնդէ թէ յորմէ հետէ այդ վայրը հասած է 1907 Յունուարին, միայն Չինական կառավարութեան մօտ հիւպատոսն է, և պաշտպանած է ուղղած բողոքները Թաթարի Ռուս կառավարչին՝ ընդդէմ Ռուսական պահանջին թէ Խաղաղի մէջ և այլուր, ուրիշ երկաթուղի կ'անցնի, անկախ քաղաքակրթութիւններ հաստատուելու են : Կ'ըսուի թէ Մր. Ֆիլքըրի այս ընթացքը էր պարզապէս գործադրութիւնը իր կառավարութեան խնամեալ մէկ ծրագրին թէ ոչ միայն Ռուսիա, այլ նաեւ Մանչուրիոյ մասին չափ ունեցող միւս ազգերը ճանչնալու են Չինական ստացուածներուն ամբողջութիւնը :

Չինաստան . Շանհայ-Նանքին երկաթուղին աւարտած է : Դիւն երկայնութիւնն է 193 մղոն : Պեղումին առաջին հարուածը սկսաւ 1905 Սեպտեմբրի 23ին : Ուղեւորաց առաջին կառավարմանը Նանքին հասաւ այս օրերս, այդ հեռավորութիւնը կտրելով 5 օրէն և 37 վայրկեանէն : Բրիտանական և Չինական ընկերութիւնը փոխարքայէն չնորհաւորութիւններ ընդունած է դիւն աւարտումին համար :

Գերմանիա . Բայխայթալը հիմա Գերմանական նաւատորմի նոր ծրագրին երրորդ ընթերցումն ըրաւ : Ուստի հրաման պիտի տրուի այս գարուն երեք խոշոր զրահաւորներ չինելու համար, որոնք պիտի գրաւեն Օլէնպո-բի, Սեֆէրի և Պէն-թի տեղը, նաեւ մէկ խոշոր զրահապատ յաճանաւ, երկու փոքր յաճանաւ, և ովկիանոսի համար 12 ծովամբակիր : Երկու փոքր յաճանաւներուն պայմանագիրը արդէն յանձնուած է Բիլի նաւարաններուն : — Ըստ երեւմտական 1908 տարւոյն երեւմտացոյցին, եկամուտ և ծախք 137,634,817 Անգլ. ոսկի կը հաշուուի : 12,500,000 ոսկի արտաստուոր ծախքերու

համար որոշուած է ։ Բայց աստի կառավարութիւնը արտօնեալ է 23,750,000 ոսկւոյ զանձային պարստաթուղթ հանել զանձունն սովորական աղբիւրները զօրացնելու համար ։ Գաղութներու պատկանեալ եկեմտացոյցը 4,903,640 ոսկւոյ եկամուտ եւ ծախք կը ցուցնէ ։ — Հիւսիսային Գերմանիոյ Կապիւլը կը հրատարակէ լուր մը թէ Ուաշինկիթընի Գերման դեսպանին հրամայուած է Նախագահ Րոզվելթի առաջարկել որ Տր. Հիլ Պերլինի Ամերիկեան դեսպան կարգուի ։ Այս կը նշանակէ թէ Տր. Հիլի այդ պաշտօնին ընդունուիլը յետոյ կոչելու դադարաբար երբեք գոյութիւն ունեցած չէր Պերլինի մէջ ։ Ընթացիկ տարի տարակոյսներ ծագեցան թէ արդեօք Տր. Հիլ հանգիստ պիտի ըլլա՞յ Պերլինի դեսպանութեան պաշտօնին մէջ , բայց հիմա այս տարակոյսները փարատուած են ։ Ուստի այժմ երբեք չկայ խոչընդոտ մը անոր ընտրութեան առջեւ ։ — Արտակարգ լուր մը հրատարակուեցաւ Գոթթի Յայնսնի մէջ սա իմաստով թէ, Կայսրը Մր. Թաուրի, նախորդ դեսպանին , միջոցաւ ինչ ինչ առարկութիւններ հաղորդած է Ուաշինկիթըն Տր. Հիլի ընտրութեան դէմ , սա պատճառաւ որ Տր. Հիլ չունի զբաղական միջոցներ Պերլինի մէջ երեւնալու համար այն կերպով որ համապատասխանէ Միացեալ Նահանգաց հզօր դիրքին ։ Այս առարկութիւնները , կ'աւելցուի , ծագած են Կոյսեր Միացեալ Նահանգաց հանդէպ տաժած բարեկամական զգացումներէն ։ Թէեւ այս բանին պաշտօնապէս կարեւորութիւն չտրուեցաւ , բայց անիկա անհաճօյ տպաւորութիւն յառաջ բերաւ Ուաշինկիթընի մէջ ։

Իսպանիա . Վենեսաիկէ Մարտ 30ին կը հեռագրուի թէ այդ օր Գերման Կայսրն ու Կայսրուհին գէպի Սիրիականա մեկնեցան Կայս . Հոնցուլըն զբօսա- նաւով , նաւերէն նաւապներու և ծովեզրէն ամբ- բոխին կողմէ Թնդանօթներու արձակմամբ և ծա- փահարութիւններով , Գերմանական Համադիէ շու- գենաւը և Գերմանական Սլափնը ծովառմաւորա- նաւածը և Իտալական Յրանչէսօ Թերրուսիօ և չորս ծովառմաւորանաւածներ Հոնցուլընի ուղեկցեցան մինչև ծով . — Իտալական Սումալիւանտէ կը հեռա- գրուի թէ Հրամանատար Վիթալի գրաւած է Տա- նանէն առանց ընդգիծութեան : Տանանէ , որ ամ- րացած էր երբեմն և հիմա զինուորական կեզրոն մը պիտի ըլլայ , Մէքքայէ իրր երկու օրուան ճամ- բայ հեռու է : Որովհետեւ անոր ջրհորները մեծ կարեւորութիւն ունին Պիմալի համար, անոր Իտա- լական զօրքերէ զբաւուած անկի պիտի գիւրացնէ այդ անոպայ ցեղին զսպումը :

Անգլիա . Թայլը ծովառմալկրահալածը , որ փորթամբթի նաւարածինն կը պատկանի , մինչ երեքշաբթի իրեկուն մարզանքներ կ'ընէր Սէյնթ Քէթրինէ իբր 18 1/2 մղոն հեռու գէպ հարաւ , Պէրուէ յաճանաւին բախեցաւ , և բոլորովին կը կուր կողաւ : Ծովառմալկրահալածին առաջաւորումն ծայրը քշուեցաւ Պէրուէէն և գրեթէ անմիջապէս ընկզմեցաւ : Յետակողման մասը բաւական երկար ատեն մնաց ջուրին երեսը , այնպէս որ մէջը գտնուածներէն 13 մարդիկ ազատուեցան : Ընդ ամենայն , վտանգեալ նաւին նաւաղներէն 22 հոգի ազատուեցան և անոնցմէ մին մեռաւ : Յետոյ մնացած նաւաղներուն , որոնց մէջ կը գտնուէին փոխ հրամանատարը Միտլթըն , Մր. Տընէուէյ Թիդանթաձիզը և 33 մարդիկ , կարելի չեղաւ հետքը գտնել և կը վախցուի թէ անոնք ամէնն ալ կորսուած են : — Բէնէքի հեռագրական գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ բանակցութիւններ վուրթով յառաջ կը տարուին ի մասին Քէյթ-Գահիրէ երկաթուղին երկնցնելու անոր այժմու ծայրէն ի Պրոքըն Հիլ , Քոնկոյի սահմանը և անկէ ալ անդին : Ծինուելիք յաջորդ հատուածն է Պրոքըն Հիլէ Մապայա , որ կարեւոր կէտ մըն է Քոնկոյի սահմանադիմելու վրայ և իբր 200 մղոն հեռու է այժմու երկաթուղւոյն ծայրէն : Եւ այս աս հասկըցողութեամբ որ եթէ Բրիտանական Հարաւային Ափրիկեան Ընկերութեան գիծը չարունակուի գէպի Քոնկոյի սահմանագլուխը , Պլէխական գործաւորները պիտի չարունակեն գիծը սահմանագլխէն հիւսիսային արեւմտեան ուղղութեամբ մեծ Պընձի Գօսթին գէպի Րուվէ : Անցեալ երկու ամիսներու միջոցին բանակցութիւնները մեծապէս յառաջացած են : Մանրամասն չստ կարգադրութիւններ եղած և երկաթուղին անցնելու ճամբաներ ընտրուած են : Կ'ակնկալուի թէ խնդիրը կանուխ պիտի որոշուի : Ուղղակի Քէյթ-Գահիրէէ այս խոտորումը չնշանակեր ռեւէ չեղումը Մր. Րոտտի սղբընական ծրագրէն , որ իրօք մին է այն կարելիութիւններէն զոր նախատեսած էր Մր. Րոտտ :

Աստուրյան . Մր . Տիքին ստացած է հեռագիր մը թէ Ամերիկեան զբահաւորները հոն պիտի հասնին Սեպ . 1ին , պիտի կենան տասն օր , Սիտնի պիտի հասնին Սեպ . 13ին , ուր պիտի մնան տասն օր : Զբահաւատ յաճախները պիտի չայցելեն Աւստրալիական ջուրերը , բայց 16 զբահաւորները երկու հաւասար խումբերու պիտի բաժնուին : Մր . Տիքին հեռագրած է թէ միւս Աւստրալիական նաւահանգները կը յուսան որ նաւատորմը պիտի այցելէ նաեւ Փերթէ , Հոպրթ , Սաւեյալի և Պրիսթլին :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱԶԵԱՆ

Ֆինանսերէար Եղգուշու Ամէրիգան խան

Առաջագան հրապարակ.
Ապրիլ 4 (Ն.Տ.) 0.Ո. 100
Յարկ, Անատոլու կարծր
ընտիր, քաշը 58-60 փր.,
(Ա) 56-57, (Բ) 54-55:
Գարկ, Անատոլու ընտիր,
փր., (Ա) , (Բ)
Վարսակ, Պանտրմա (նոր),
գրիւը 27-28 դհ., Իզմիտ
(նոր) -, Մէրսին -
Ալեք, Գըրմա տեղային,
պարկը, (Ա) 93-97, (Բ)
93-97, Օտեսա (Ա) 116-
119 դհ., (Բ) 110-114, (Գ)
103-108. [Կի:
Սուրճ, 100 քաշ 5 $\frac{1}{5}$ -6 $\frac{1}{5}$ սս-
Քարէւղ, Ռուս. Պոլսոյ
համար գոյգ թիթեղ 29:
Բիւն, Եգպտին., պարկը
80-88 դահ., Անդղին 125-
Իդղոն (Ա) 46 ֆր.:

Շաւար, Թրիէսթէ, կեն-
դինարը 98 դահ.:
Ձէր, Էարէմիտ, քիւն,
4 $\frac{3}{4}$, Բ. 4 $\frac{5}{8}$, Միտիլլէ 4 $\frac{1}{8}$ -
4 $\frac{1}{4}$, Այվալըդ 5-5 $\frac{1}{4}$:
Լո-Քէա, Տրապիզոն, 100
քաշը, 130-135 դահ., նոյն
մանր 90-95, Սէլանիկ
170-190:
Սիւեա, Անատոլու, քաշը
52-54, (Բ) 44-46, Պա-
լլըքէսիր (Ա) 65, (Բ) 55-58,
Միւրիա 60-65, Տարտա-
նէլ:
Թէֆլիկ, Էնկիւրիւ-Եոզ-
դատ, քաշը 18-19 դահ.:
Բուրդ, Անատոլու գըրդի-
մա, քաշը 7-7 $\frac{1}{8}$ դահ.:
Բաճալ, Հալէպ, քաշը
5 $\frac{1}{2}$, Ատանա 6 $\frac{1}{8}$, Կէյ-
վէ 6 $\frac{1}{4}$, Պալլըքէսիր 6 $\frac{3}{4}$
դահ.:

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆԸ

Թարգ. Վ. Յ. Յալիքեան

Նինիչ, բարոյացուցիչ և օգտակար:

Գին 5 դահ.

Կը ծախուի Պոլսոյ և գաւառաց
բոլոր գրավաճառներուն քով:

13—20

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Ճաֆէր խան, Մահմուտ Փաշա, Սթամպուլ

Ամէն Երեքշաբթի և Հինգշաբթի կէսօրէ ետքը աղքատ հիւանդներ կը նայուին և կը խնամուին Ճաֆէր խանի մէջ:

Վիրաբուժական հիւանդութիւններ և աչքի հիւանդութիւններ — Երեքշաբթի օրեր:

Կիներու հիւանդութիւններ և աչքի հիւանդութիւններ — Հինգշաբթի օրեր: 40—40

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՔԱՐՏ

(Բարձր փոխաւ)

Զատիկի, ծննդեան տարեդարձի և այլ տօնական օրերու յարմար ծաղիկի պատկեր, նկար և այլ երկրի տեսարաններ կրող, ամէնը տարբեր, 50 թղթաւորական քարա կը զրկուի 1 դահնոց 7 թղթադրոշմի փոխարէն, կամ 300 քարո 60 դահի փոխարէն:

Հասցէ Etablissement Horticole de Terapia,

15—26

Cons/ple

ՄԵՌ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆԷ ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ

Գիտական Բաւերո-Պրանսերէնով

Հեղինակ՝ Պետրոս Զէքի Կարապետեան էֆ.

Տպագրութիւն Տէր Ներսէսեան և Պէրպէրեան

Կազմ Յ. Մատթէոսեան

Երես 875 և 50,000 բառ, ոճ և ասութիւն

Գին 35 դհ., միակ կեդրոնատեղի Պալենց գրատուն:

Համակրելի հեղինակին այս հմտալից աշխատասիրութիւնը թուրք և Հայ լեզուաբաններէ գնահատուած է մասնաւոր գրութիւններով, որոնք դիւրին մուտքը կը զարգարեն հեղինակին մեծադիր լուսանկարին հետ:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՍՏՈՒԵՐԲ ՇԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑ

Ուր ժամանակագրօրէն և համառօտաբար կը պատկերին տաճանակ մը նշանաւոր դէմքեր՝ խնամուած աշխարհաբարով: Դպրոցներու մէջ՝ բարձրագոյն դասարանաց համար կրնայ ծառայել նա եւ իբրեւ գասագիրք աշխարհաբարի:

Աշխատասիրութիւն Յ. Գ. Մամբեանի:

Գինը 5 դահ.:

Կը գտնուի Կ. պոլիս Գըլըճեան գրատուն եւ միւս գրաւաճառներուն, ինչպէս Բերա Վալսի քով:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԻՐ ԲԺԺԵԿԸ

Յօդինց

ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ԷՄՊՐՈԶ

B. A., L. L. D., M. D., Beh. L. M., D. P. H.

Silver Medalist in Medicine, etc., etc.

Անգլերէնէ Ռաբբանէց

ՍԱՄՈՒԷԼ Գ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Ահա դիւրք մը — թերեւ Հայ լեզուով միակը իր տեսակին մէջ — որ փոքր ի շատէ բժիշկի՝ դեր կը կատարէ անոր բացակայութեան միջոցին, և մասնաւորապէս օգնութեան կը ժամանէ յանկարծադէպ արկածներու և տկարութիւններու ատեն: Բժիշկ առանց այցեզնի: Բառարանի ձեւով, այբուբենի կարգաւ, կը պարունակէ իր անձուկ ծոցին մէջ գրեթէ բոլոր ախտերուն և հիւանդութիւններուն ցանկը, անոնց ախտանիշներով և տեսակ տեսակ դարմանումներով: Ունի 260 էջ: Կը պարունակէ դեղօրէից և բժշկականութեան պատկանեալ գործիքներու և այլևայլ պիտանի նիւթերու վրայ ծանօթութիւններ: Ուստի ամէն անհատի կամ ամէն տան համար ընտիր առաջնորդ է և հաւատարմ խրատող: Իր արժանիքէն շատ վար գնով կը վաճառուի 8½ դահի միայն, որպէս զի շատեր օգուտ քաղեն:

Կեդրոնատեղի՝ Թարգմանչին սենեակը, թիւ 16, Ամբրիկեան Խան, Ֆինճանճըլար եօզուչու, Կ. պոլիս: Կը գտնուի նաեւ գրաւաճառներու քով:

Դուրսէն խնդրողներ հատին համար մէկ դահ. աւելի կը վճարեն իբրեւ փոսթայի ծախք: Մեծաքանակ գնողներու կարեւոր զեղչ: 10—4

S. B. COULLOGLOU, Samsoun.

Fournitures Générales pour la Photographie. AGENT-DEPOSITAIRE pour toute la Mer Noire Turquie de la Société des PLAQUES & PAPIERS PHOTO.

GUILLEMINOT & C° PARIS.

6—26

Ե. Քրիստօ Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով, ժամ 8½ (Ը. Թ.) ի Րէսթ, Գումդափու: Պիտի խօսի Վեր. Հ. Մ. Ալէն:

Իսկիւտար, ժամ 8: Նիւթ՝ Մատ. է. 24: